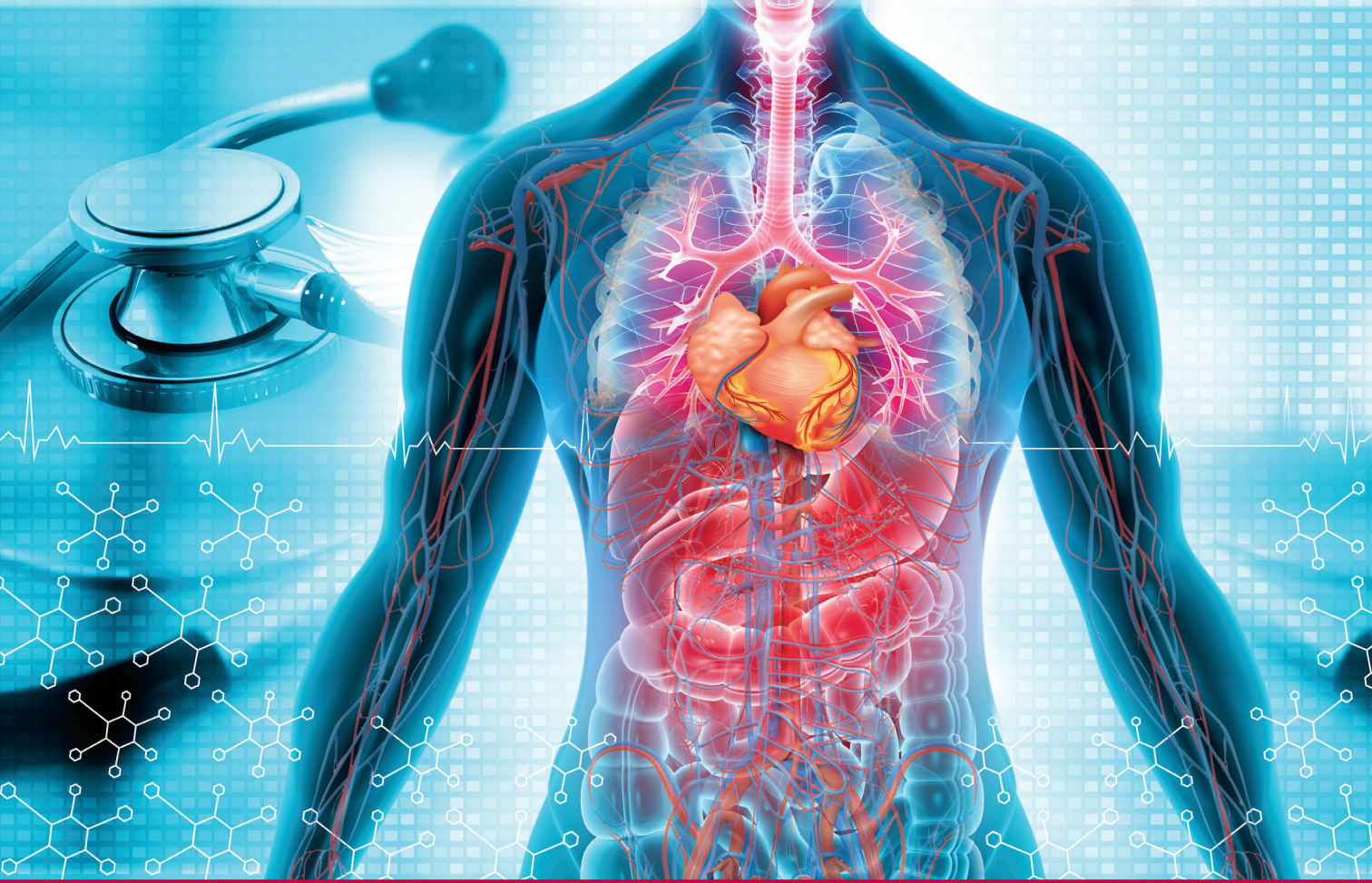

MediHealth & Hipokrat

İÇ HASTALIKLARI

Güncel Kılavuzlar Eşliğinde

CİLT 1

Baş Editör
Aydın ÇİFCİ

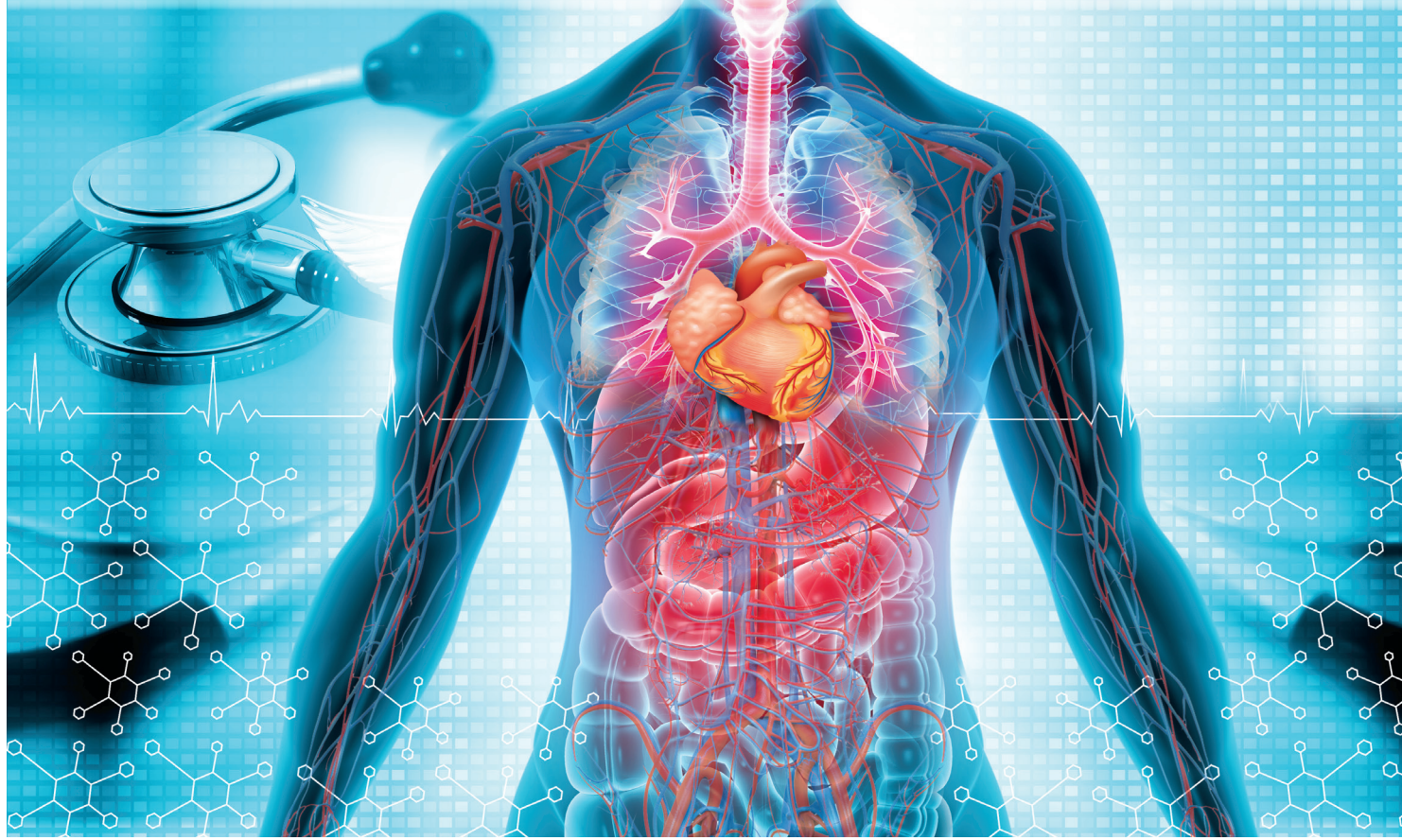
Editörler

Mehmet Sinan DAL
Mehmet Emin DEMİR
Alpaslan TANOĞLU
Şakir Özgür KEŞKEK

Hipokrat
Yayınçılık

MediHealth & Hipokrat **İÇ HASTALIKLARI**

Güncel Kılavuzlar Eşliğinde

Baş Editör
Aydın ÇİFCİ

Editörler
Mehmet Sinan DAL
Mehmet Emin DEMİR
Alpaslan TANOĞLU
Şakir Özgür KEŞKEK

Hipokrat
Yayınclık

MediHealth
Academy

©2022 Güncel Kılavuzlar Eşliğinde MEDIHEALTH & HİPOKRAT İÇ HASTALIKLARI

ISBN: 978-625-7399-56-2 (Tk)

978-625-7399-57-9 (1. Cilt)

978-625-7399-58-6 (2. Cilt)

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Baş Editör ve Proje Koordinatörü

Aydın ÇİFCİ

Editörler

Mehmet Sinan DAL

Mehmet Emin DEMİR

Alpaslan TANOĞLU

Şakir Özgür KEŞKEK

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Yayın Koordinatörü

Meryem YAVUZ

MediHealth Academy

Dizgi-Grafik-Tasarım

Fatih Şamil ULUDAĞ

Dilaver Emin KORKMAZ

MediHealth Academy

Baskı - Cilt

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika No: 47479

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad.No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitavevi.com

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

İÇ HASTALIKLARI Güncel Tanı ve Tedavi kitabı MediHealth Academy ekibi tarafından organize edilmiş, daha önce pek çok kitapta editörlük yapmış alanında yetkin akademisyen hekimler tarafından planlanmış; birbirinden değerli çok sayıda yazarın katkısı ile ortaya çıkmış bir eserdir. Bu kitabın iç hastalıkları ve aile hekimliği uzmanları, araştırma görevlileri başta olmak üzere tüm hekimlerin ve klinik stajlara başlamış tıp öğrencilerinin ihtiyaçlarına da cevap vereceğini düşündüğümüz, günlük pratikte karşılaşılan sorunların çözümünde yol gösterecek ana kaynak eser olması hedeflenmiştir. Kitabın içeriğini belirlerken ilgili branş hekimleri ile yoğun istişareler yapılmış, hekimlerin ihtiyaçlarına cevap verecek bir eser ortaya çıkması için çaba gösterilmiştir.

Günümüzde hastaların hekimlerden beklentisi artmaktadır. Her hekimin kendisi ile ilgili alana baktığı, ancak hiç kimsenin hastaya bütüncül bakmadığı durumda verimli bir hasta takibi mümkün değildir. Bir ya da daha fazla karmaşık akut ya da kronik hastalığı olan kişilerin hem hastane hem de toplumdaki bakımından sorumlu olan kapsayıcı bir tıbbi disipline ihtiyaç vardır. Hastalar her hastalığı için ayrı hekime gitmek yerine, tek bir hekim ile muhatap olup onun kendisini takip etmesini, tedavisini planlamasını, gerekirse de diğer branş hekimlerine göndermesini talep etmektedir. Bu aşamada iç hastalıkları uzmanları ve aile hekimleri koordinatör hekimler olarak ön plana çıkmaktadır.

Kitapta hastaya bütüncül yaklaşımın önemi gözetilerek bütüncül bir yaklaşım esas alınmış ve kapsamı geniş tutulmuştur. Bu nedenle kitabı planlarken sadece iç hastalıklarının genel dahiliye ve yandal branşları değil, iç hastalıkları hekimlerinin sıklıkla karşılaştığı, tanı-tedavisinde rol aldığı ana branşlar olan göğüs hastalıkları, kardiyoloji, enfeksiyon hastalıkları gibi branşların yanısıra iç hastalıkları ile iç içe olan dermatoloji, fizik tedavi, göz hastalıkları, nöroloji, psikiyatri ve radyolojiye, ayrıca klinik nütrisyon, toksikoloji, laboratuvar gibi bölümlere ve tıp eğitimine yer verilmiştir. Bu şekilde klinik pratikte ayakta hasta takibi yapan hekimler, iç hastalıkları ile aile hekimliği uzmanları ve asistanları, tıp öğrencileri başta olmak üzere iç hastalıklarına ilgi duyan tüm hekimlere hitap eden ve ihtiyaçlarına cevap veren bir eser ortaya çıkartılması amaçlanmış ve 3 ciltten oluşan bu kapsamlı eser ortaya çıkmıştır. Kitabın planlanması ve başlanmasından sizlere ulaşana kadar geçen yaklaşık 2 yıllık sürede tıp alanında yeni bilgiler, değişiklikler ortaya çıkmış olabileceği düşünülerek baskı öncesi bölümler yazarlar tarafından tekrar gözden geçirilmiştir.

Başta beni yetiştiren annem ve babam olmak üzere, bu kitabın ortaya çıkma aşamasında yoğun bir çalışma temposunda olmama ve onlara ayırmam gereken zamanın büyük kısmını kitap için harcamama rağmen bana desteğini hiç esirgemeyen sevgili eşim Özlem ÜRPEK ÇİFCİ, benimle aynı yoldan giderek Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenimine devam eden ve kitap projelerinde fikirleriyle bize yeni ufuklar açan büyük oğlum Arda ÇİFCİ'ye, kitap tasarımlarındaki önerileriyle bizlere önemli katkısı olan küçük oğlum Eray ÇİFCİ'ye minnettarım.

Kitabın planlanma ve hazırlanma aşamasının her anında büyük emekleri olan editörler Doç. Dr. Mehmet Sinan DAL, Doç. Dr. Mehmet Emin DEMİR, Doç. Dr. Alpaslan TANOĞLU, Prof. Dr. Şakir Özgür KEŞKEK'e, paylaştığı önemli fikirlerle kitabın şekillenmesinde büyük katkısı olan Prof. Dr. Murat KEKİLLİ'ye, birbirinden değerli bölüm editörleri ve her bölümde emeği olan yazarlara, kitabın dizgisini yapan MediHealth Academy ekibinden Fatih Şamil ULUDAĞ ile Dilaver Emin KORKMAZ'a ve koordinasyonu sağlayan MediHealth Academy'den yayın koordinatörü Meryem YAVUZ'a kitabın değerli meslektaşlarımıza ulaşması için verdikleri katkılardan dolayı özellikle teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca kitabın oluşturulması sırasında katkıda bulunan, baskısını yapan, dağıtımını sağlayan, herhangi bir aşamada katkısı olan herkese, kitabın okuyuculara ulaşmasını sağlayan Hipokrat Kitabevi ve sahibi Ali ÇELİK beye en içten teşekkürlerimi iletiyorum.

Prof. Dr. Aydın ÇİFCİ
ANKARA, 2022

İÇİNDEKİLER

i

Önsöz.....	i
Yazarlar.....	iii
İçindekiler	xxi

TIP EĞİTİMİ

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Işıl İrem BUDAKOĞLU

1. Bölüm - Dünyada ve Türkiye'de İç Hastalıkları Eğitimi	3
Yavuz Selim KIYAK	
2. Bölüm - İletişim Becerileri.....	8
Özlem COŞKUN	
3. Bölüm - İç Hastalıklarında Ekip Çalışması ve Liderlik	14
Işıl İrem BUDAKOĞLU	
4. Bölüm - Mentörlük.....	20
Özlem COŞKUN	

GENEL DAHİLİYE

Bölüm Editörü: Doç. Dr. İlhami BERBER

1. Bölüm - Hastalıkların Önlenmesi ve Koruyucu Yaklaşımlar	27
Didem DAYMAZ	
2. Bölüm - Hasta ve Hekim Hakları	33
Meral SAYGUN	
3. Bölüm - Hastanın İlk Değerlendirmesi ve Öykü Alma.....	39
Soykan BİÇİM, İlhami BERBER	
4. Bölüm - Genel Görünüm ve Vital Bulguların Değerlendirilmesi	43
Mercan TAŞTEMUR	
5. Bölüm - Baş-Boyun Muayenesi	53
Mustafa ÇAPRAZ	

6. Bölüm - Kardiyovasküler Sistemin Fizik Muayenesi.....	57
Pembegül YUMUŞTUTAN	
7. Bölüm - Solunum Sistemi Hastalıklarında Fizik Muayene	67
Hilal ERMİŞ	
8. Bölüm - Karın Muayenesi	75
Ali Rıza ÇALIŞKAN, Yasir Furkan ÇAĞIN	
9. Bölüm - Nörolojik Muayene	79
Ayşe ERDOĞAN KAYA	
10. Bölüm - Kas İskelet Sistemi Muayenesi.....	83
Servet YOLBAŞ	
11. Bölüm - Lenfadenopati ve Periferik Lenf Bezi Muayenesi.....	104
İlhami BERBER, Nurcan KIRICI BERBER	
12. Bölüm - Deri Muayenesi	109
Mustafa GÜNDOĞDU	
13. Bölüm - Semptoma Sistemik Yaklaşım	113
Şeyma TAŞTEMUR	
14. Bölüm - Ateş, Hipertermi ve Döküntü.....	126
Sanem KAYHAN, İbrahim Nahit ŞENDUR	
15. Bölüm - Kronik Halsizlik-Yorgunluk ve Kronik Yorgunluk Sendromu.....	134
Hakan VAROL, Aydın ÇİFCİ	
16. Bölüm - Kilo Kaybı.....	139
Emine ŞENER AYDIN, Bahri EVREN	
17. Bölüm - Boyun ve Sırt Ağrısı.....	142
Seda EREM BASMAZ	
18. Bölüm - Üst Solunum Yolu Enfeksiyonu Bulguları	149
Seda EREM BASMAZ	

19. Bölüm - Nefes Darlığı Olan Hastaya Yaklaşım	156
Nurcan KIRICI BERBER, Talat KILIÇ	
20. Bölüm - Hemoptizi.....	161
Gazi GÜLBAŞ	
21. Bölüm - Göğüs Ağrısına Yaklaşım	167
Yakup YİĞİT, Adil BAYRAMOĞLU	
22. Bölüm - Çarpıntısı Olan Hastaya Yaklaşım	176
Şiho HİDAYET, Yücel KARACA	
23. Bölüm - Ödem	183
Hatice CAN, Özkan ULUTAŞ	
24. Bölüm - Karın Ağrısı, Bulantı, Kusma ve Hazımsızlık	188
Ali Rıza ÇALIŞKAN, Yasir Furkan ÇAĞIN	
25. Bölüm - Kabızlık (Konstipasyon)	194
Yahya ATAYAN, Mehmet Ali ERDOĞAN	
26. Bölüm - Asitli Hastaya Yaklaşım	200
Mehmet Ali ERDOĞAN, Yahya ATAYAN	
27. Bölüm - Hepatomegali	205
Osman SAĞLAM, Yasir Furkan ÇAĞIN	
28. Bölüm - Splenomegalili Hastaya Yaklaşım	210
İlhami BERBER, İsmet AYDOĞDU	
29. Bölüm - Sarılıklı Hastaya Yaklaşım	215
Ramazan DERTLİ, Şevki KONUR	
30. Bölüm - Anemili Hastaya Yaklaşım.....	226
İlhami BERBER, Ahmet SARICI	
31. Bölüm - Polisitemili Hastaya Yaklaşım	230
Ali DOĞAN, Nurcan KIRICI BERBER	
32. Bölüm - Kanamalı Hastaya Yaklaşım	235
Sinem NAMDAROĞLU, İlhami BERBER	
33. Bölüm - Periferik Kan Yaymasının Değerlendirilmesi	241
İsmet AYDOĞDU, İlhami BERBER	
34. Bölüm - Siyanoz.....	247
Atilla BULUR	
35. Bölüm - Baş dönmesi (Vertigo)	250
Ayça Serap ÇAKIR	

36. Bölüm - Uyku Bozuklukları.....	259
Ayşe ERDOĞAN KAYA	
37. Bölüm - Uygun Tetkik İsteme, Gereksiz Tanı ve Tedaviden Kaçınma	264
S. İbrahim AKDAĞ	
38. Bölüm - Eritrosit Sedimentasyon Hızı ve ASO Yüksekliğine Yaklaşım, Akut Faz Reaktanları	270
Muhammed KAYA	
39. Bölüm - Pansitopenik Hastaya Yaklaşım	275
İlhami BERBER, Sinem NAMDAROĞLU	
40. Bölüm - İdrar İnkontinansına Yaklaşım	280
İbrahim Nüvit TAHTALI	
41. Bölüm - Palyatif Bakım ve Yaşam Sonu Bakım	295
Arif YÜKSEL	
42. Bölüm - Palyatif Bakımda Ağrı Yönetimi	301
Gözde Nur ERKAN, Gülçin AYDIN	
43. Bölüm - Palyatif Bakım Hastasında Yara Tedavisi.....	308
Murat KENDİRCİ	
44. Bölüm - Palyatif Bakımda Destek Tedaviler	315
Gülçin ŞENEL, Gonca OĞUZ, Fatih GÖKSEL	
45. Bölüm - Onkolojik Bakımda Palyatif Tedavi	326
Aslı YILDIRIM, Soykan BİÇİM	

ENDOKRİNOLOJİ

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Şenay DURMAZ CEYLAN
Prof. Dr. Mustafa CESUR

1. Bölüm - Anterior Hipofizer Hormonlar ve Hipofizer Hastalıklarda Bulgular, Genel Tanısal Yaklaşımlar	341
Murat DAĞDEVİREN	
2. Bölüm - Hipofiz Adenomlarında Yeni Patolojik Sınıflamanın Klinikte Kullanımı.....	355
Sevilay Akalp ÖZMEN	
3. Bölüm - Prolaktinoma Tanı ve Tedavisi	360
Tolga AKKAN, Mustafa ALTAY	

4. Bölüm - Cushing Hastalığı Tanı ve Tedavisi 366 Türkan METE	18. Bölüm - Pregestasyonel Diyabetes Mellitus..... 476 Mehmet ŞİMŞEK
5. Bölüm - Akromegali Tanı ve Tedavisi 374 Tolga AKKAN, Mustafa ALTAY	19. Bölüm - Diyabetin Diğer Formlarına Yaklaşım 483 Husna SARACOĞLU
6. Bölüm - Non Fonksiyone Hipofiz Adenomları, Cerrahi Teknikler ve Komplikasyonları..... 382 Hüseyin Hayri KERTMEN, Pınar AKHANLI	20. Bölüm - Diyabet Kontrolü ve Komplikasyonları Arasındaki İlişki: Monitorizasyon İlkeleri..... 493 Mustafa AYDEMİR
7. Bölüm - Hipofizer Yetmezlik ve Replasman Tedavisi İlkeleri 388 Naim PAMUK, Meral MERT	21. Bölüm - Diyabetin Akut Metabolik Komplikasyonları Diyabetik Ketoasidoz 507 Mustafa CESUR, Irmak SAYIN ALAN
8. Bölüm - Diabetes İnsipidus ve Uygunsuz ADH Sendromu..... 395 Seda TURGUT, Meral MERT	22. Bölüm - Diyabetin Akut Metabolik Komplikasyonları- Hiperosmolar Hiperglisemik Durum, Hipoglisemi, Laktik Asidoz..... 519 Burcu CANDEMİR, Neşe ERSÖZ GÜLÇELİK
9. Bölüm - Tiroid Fonksiyon Testlerinin Yorumlanması 402 Hulya HACİŞAHİNOĞULLARI, Serpil SALMAN	23. Bölüm - Diyabetin Kronik Dejeneratif ve Makrovasküler Komplikasyonları..... 525 Canan Çiçek DEMİR
10. Bölüm - Hipotiroidi, Sublinik Hipotiroidi, Miksödem Koması, Tiroid Hormon Replasman Tedavisi İlkeleri 407 Murat ÇALAPKULU, Mustafa ÖZBEK	24. Bölüm - Diyabetik Ayak ve Tedavisi..... 549 Ahmet GÖRGEL
11. Bölüm - Hipertiroidi 416 Sibel ERTEK YALÇIN	25. Bölüm - Tip 1 Diyabet ve İnsulin Tedavisi 560 Hüseyin KARAASLAN
12. Bölüm - Tiroiditler 425 Mustafa CAN	26. Bölüm - Tip 2 Diyabet Tedavisi 569 Ayşe Nur İZOL TORUN
13. Bölüm - Gebelikte Tiroid Disfonksiyonları..... 430 Seher TANRIKULU, Serpil SALMAN	27. Bölüm - Diyabet ve Kardiyak Sorunlar 578 Tülay OMMA
14. Bölüm - Tiroid Nodüllerine Yaklaşım, Tiroid İnce İğne Aspirasyon Biyopsisi Değerlendirilmesi 436 İffet DAĞDELEN DURAN	28. Bölüm - Prediyabet ve Diyabetin Önlenmesi 590 Sevde Nur FIRAT
15. Bölüm - İyot Eksikliği ve Guatr 447 Zeynel A. SAYİNER, Mesut ÖZKAYA	29. Bölüm - Primer Hiperparatiroidizm..... 599 Şenay DURMAZ CEYLAN
16. Bölüm - Diyabet Tanımı, Tanısı, Sınıflandırma, Tarama, Prevalans ve Epidemiyolojisi 452 Cüneyd ANIL	30. Bölüm - Hiperkalsemiye Yaklaşım 604 H. Gonca TAMER
17. Bölüm - Gestasyonel Diabetes Mellitus 468 Dilek GENEŞ	31. Bölüm - Diyabet Teknolojileri ve Klinik Kullanımları 612 Mehmet Ali EREN

32. Bölüm - Hipokalsemi	620
Mehmet TURGUT, Alpaslan Kemal TUZCU	
33. Bölüm - Psodohipoparatiroidizm	627
Işıl KALAN SARI	
34. Bölüm - Osteomalazi.....	631
Aşkın GÜNGÜNEŞ	
35. Bölüm - Vitamin D Eksikliği ve Tedavisi	639
Zafer PEKKOLAY	
36. Bölüm - Osteoporoz Tanı ve Tedavisi.....	642
Esra Nur ADEMOĞLU DİLEKÇİ, Erdal DİLEKÇİ	
37. Bölüm - Vitamin D'nin Pleotropik Etkileri ..	655
Ramazan GEN, Leyla BATMAZ	
38. Bölüm - Kronik Bobrek Hastalığı-Mineral ve Kemik Bozukluğu	662
Seyfullah KAN	
39. Bölüm - Kemikğin Paget Hastalığı (Osteitis Deformans)	672
Selvihan BEYSEL	
40. Bölüm - Hiperkalsemik/Hipokalsemik Kriz.	675
Çiğdem ÖZKAN	
41. Bölüm - Otoimmün Poliglandüler Sendromlar	679
İlkyay KARTAL	
42. Bölüm - Gonad Hastalıkları ve İnfertilite	684
Nevin SAĞSÖZ	
43. Bölüm - Erkek Hipogonadizmi	690
Hakan DÜĞER, Bekir UÇAN	
44. Bölüm - Polikistik Over Sendromu	703
Tevfik SABUNCU	
45. Bölüm - Primer Adrenal Yetmezlik.....	706
Neşe ERSÖZ GÜLÇELİK	
46. Bölüm - Primer Adrenokortikal Hiperplaziler	712
Rıfık ÜÇLER	
47. Bölüm - Cushing Sendromu	721
Mustafa DEMİRPENÇE, Mitat BAĞÇECİ	
48. Bölüm - Adrenal İnsidentalomalara Yaklaşım	733
Leyla BATMAZ, Ramazan GEN	

49. Bölüm - Adrenal Hastalıkların Genetiği.....	740
Derya Beyza SAYIN KOCAKAP	
50. Bölüm - Feokromositoma	748
Hidayet MEMMEDZADE	
51. Bölüm - İnsulinoma	752
Gönül VARAN KOÇ	
52. Bölüm - Hipoglisemiler	758
Rifat EMRAL, Adile Begüm BAĞÇECİOĞLU MUTLU	
53. Bölüm - Malignitelerin Noroendokrin Belirteçleri	767
Elif KILIÇ KAN, Ramis ÇOLAK	
54. Bölüm - Preoperatif Değerlendirmede Endokrinolojik Yaklaşımlar	772
İlknur ÖZTÜRK ÜNSAL, Erman ÇAKAL	
55. Bölüm - Obezite: Yağ Dokusu.....	782
Taner BAYRAKTAROĞLU, Figen BARUT	
56. Bölüm - Endokrin Hastalıklarda Mikrobiyota.....	793
Sema HEPŞEN, Muhammed KIZILGÜL	
57. Bölüm - Bariyatrik Cerrahi İlkeleri.....	799
Süleyman ÇETİNKÜNER, Gülçin TÜRKMEN SARIYILDIZ	
58. Bölüm - Lipid Metabolizması ve Bozuklukları.....	803
Ütku Erdem SOYALTIN, Fahri BAYRAM	
59. Bölüm - Obezite.....	819
Cem HAYMANA, İbrahim DEMİRCİ, Alper SONMEZ	
60. Bölüm - İnsulin Direnci	828
Huseyin DEMİRCİ	
61. Bölüm - Metabolik Sendrom	836
Serdar GÜLER	
62. Bölüm - Endokrin Hipertansiyon	842
Güzide Gonca ÖRÜK	
63. Bölüm - Hirsutizm Tanı ve Tedavisi.....	856
Şule CANLAR, Berrin ÇARMIKLI DEMİRBAŞ	
64. Bölüm - Multipl Endokrin Neoplaziler.....	861
Hakan DÜĞER, Bekir UÇAN	
65. Bölüm - Conn Sendromu ve Primer Adrenal Hiperplaziler	868
Mehmet Sercan ERTÜRK	

66. Bölüm - Diabetes Mellitus'un Genitouriner Sistem ve Erkek Üreme Sağlığı Üzerine Komplikasyonları.....	875
Ercan YUVANÇ	

NEFROLOJİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Mehmet Emin DEMİR

Prof. Dr. Murathan UYAR

Prof. Dr. Siren SEZER

1. Bölüm - Böbrekle İlgili Genel Bilgiler.....	889
Hatice ŞAHİN, Fatma AYERDEN EBİNÇ	
2. Bölüm - Böbrek Fonksiyon Testleri.....	898
Yasemin COŞKUN YAVUZ	
3. Bölüm - Böbrek Hastalıklarında Radyolojik Değerlendirme	906
Belma ÇEVİK	
4. Bölüm - Akut Böbrek Hasarı	912
Refika BÜBERCİ	
5. Bölüm - Kronik Böbrek Hastalığı.....	924
Barış ESER	
6. Bölüm - Su Metabolizması ve Sodyum Denge Bozuklukları	942
Mehmet POLAT, Gülçin TÜRKMEN SARIYILDIZ	
7. Bölüm - Potasyum Metabolizması ve Bozuklukları	950
Mehmet POLAT, Vedat GENCER	
8. Bölüm - Kalsiyum ve Fosfor Metabolizması Bozuklukları	965
Mehmet POLAT	
9. Bölüm - Magnezyum Metabolizması	971
Öznur SARI	
10. Bölüm - Asit-Baz Dengesi Bozuklukları.....	974
Mehmet POLAT, Vedat GENCER	
11. Bölüm - Diyabetik Nefropati	983
Ezgi ÇOŞKUN YENİGÜN	
12. Bölüm - Diabetes Mellitus ve Kronik Böbrek Hastalığı: Hipergliseminin Yönetimi.....	997
Şimal KÖKSAL CEVHER	
13. Bölüm - Hipertansiyon ve Böbrek Hasarı.....	1009
Ercan TÜRKMEN	

14. Bölüm - Renovasküler Hipertansiyon.....	1015
Ercan TÜRKMEN	
15. Bölüm - Glomerüler Hastalıklar	1024
Ebru GÖK OĞUZ	
16. Bölüm - Primer Glomerüler Hastalıklar	1035
Mehmet Emin DEMİR, Tuğba KİP	
17. Bölüm - Sekonder Glomerüler Hastalıklar	1059
Hacı Hasan YETER	
18. Bölüm - Tübülointerstisyel Hastalıklar	1070
İbrahim DOĞAN	
19. Bölüm - Böbreğin Kistik Hastalıkları	1091
Simge BARDAK	
20. Bölüm - Renal Replasman Tedavisi.....	1100
Mahmud ISLAM	
21. Bölüm - Kronik Böbrek Hastalığında İlaç Kullanım İlkeleri	1115
Tamer SELEN, Gülay ULUSAL OKYAY	
22. Bölüm - Üriner Sistem Enfeksiyonları	1121
Zafer ERCAN	
23. Bölüm - Böbrek Nakli Sonrası Geç Dönem Takip.....	1128
Bülent ERDOĞAN	
24. Bölüm - Gebelik ve Böbrek	1135
Zafer ERCAN, Mehmet Emin DEMİR	
25. Bölüm - Sistemik Hastalıklar ve Böbrek Tutulumu.....	1144
Kadir Gökhan ATILGAN	

ROMATOLOJİ

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Şükran ERTEN

Uzm. Dr. Melih PAMUKÇU

1. Bölüm - Romatizmal Hastalığa Yaklaşım	1167
Hakan ERDEM	
2. Bölüm - Romatoid Artrit	1173
Veli YAZISIZ	
3. Bölüm - Sistemik Lupus Eritematosus	1189
Emel GÖNÜLLÜ	

4. Bölüm - Antifosfolipid Antikor Sendromu	1195
Senar ŞAN, Ayten YAZICI	
5. Bölüm - Sistemik Skleroz (Skleroderma)	1201
Semih GÜLLE, Merih BİRLİK	
6. Bölüm - Erişkin Still Hastalığı	1215
Salih PAY	
7. Bölüm - İdiyopatik İnflamatuvar Miyozitler	1221
Figen YARGUCU ZİHNİ, Gökhan KESER	
8. Bölüm - Dev Hücreli Arterit ve Polimiyaljiya Romatika	1231
Sema KAYMAZ TAHRA, Fatma ALİBAZ ÖNER	
9. Bölüm - Takayasu Arteriti	1236
Sema KAYMAZ TAHRA, Fatma ALİBAZ ÖNER	
10. Bölüm - Poliarteritis Nodosa	1240
Sema KAYMAZ TAHRA, Fatma ALİBAZ ÖNER	
11. Bölüm - İmmünoglobulin A Vaskülit ve Krioglobulinemik Vaskülit	1244
Sema KAYMAZ TAHRA, Fatma ALİBAZ ÖNER	
12. Bölüm - Antinötrofil Sitoplazmik Antikor (ANCA) İlişkili Vaskülitler	1248
Nilüfer ALPAY KANITEZ	
13. Bölüm - Behçet Sendromu	1256
Yeşim ÖZGÜLER, Sinem Nihal ESATOĞLU, Vedat HAMURYUDAN	
14. Bölüm - Ailevi Akdeniz Ateşi ve Diğer Otoinflamatuvar Hastalıklar	1264
Abdurrahman TUFAN	
15. Bölüm - Spondiloartritler	1268
Fatoş ÖNEN, Gökçe KENAR	
16. Bölüm - Sjögren Sendromu	1277
Hazan KARADENİZ, Şeminur HAZNEDAROĞLU	
17. Bölüm - Gut ve Kristal Artropatileri	1286
Ahmet Eftal YÜCEL, Günay ŞAHİN DALGIÇ	
18. Bölüm - Osteoartrit	1291
Özlem KARAKAŞ, Berkan ARMAĞAN	
19. Bölüm - Fibromiyalji Sendromu	1300
Rıdvan MERCAN	

20. Bölüm - Sistemik Hastalıkların Romatizmal Bulguları	1304
Ali ŞAHİN	
21. Bölüm - Gebelikte ve Emzirme Döneminde İnflamatuvar Romatizmal Hastalıkların Yönetimi	1313
İsmail DOĞAN	
22. Bölüm - Romatolojik Hastalıklarda Preoperatif Değerlendirme	1321
Hasan Hüseyin GÜRBEDEN, Ayşe AYAN	

GASTROENTEROLOJİ

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Murat KEKİLLİ

1. Bölüm - Disfajili Hastaya Yaklaşım	1329
Ali KARATAŞ	
2. Bölüm - Yetişkinlerde Akut İshal	1334
Bayram YEŞİL	
3. Bölüm - Kronik İshale Yaklaşım	1341
Mevlüt KIYAK	
4. Bölüm - Kabızlığa Yaklaşım	1349
Sami EVİRGEN	
5. Bölüm - Akut Üst Gastrointestinal Sistem Kanamalarına (Non-varisiyel) Yaklaşım	1356
Seçkin ÖZGÜL	
6. Bölüm - Akut Alt Gastrointestinal Sistem Kanamalarına Yaklaşım	1361
Serkan DUMANLI, Murat KEKİLLİ	
7. Bölüm - Sarılıklı Hastaya Yaklaşım	1365
Nergiz EKMEK	
8. Bölüm - Asitli Hastaya Yaklaşım	1371
Güner KILIÇ	
9. Bölüm - <i>Helicobacter pylori</i> Enfeksiyonuna Yaklaşım	1377
Azar ABİYEYEV, Murat KEKİLLİ	
10. Bölüm - Yeni Başlangıçlı Dispepsiye Yaklaşım	1384
Taner AKYOL	
11. Bölüm - Karaciğer Testleri Bozuk Olan Hastaya Yaklaşım	1389
Zeka ABBASOV, Murat KEKİLLİ	

12. Bölüm - Kronik Anormal Karaciğer Testlerine Yaklaşım	1396
Süleyman COŞGUN	
13. Bölüm - Alkolik Hepatitte Tedavi Algoritması.....	1401
Selma DEMİRBAŞ YÜCELDİ	
14. Bölüm - Tekrarlayan Varis Kanamalarına Yaklaşım	1406
Harun KÜÇÜK, Enes ŞAHİNLER	
15. Bölüm - Refrakter Asit Tedavisi	1415
Mustafa ERGİN, Ahmet YOZGAT	
16. Bölüm - Kronik Pankreatitli Hastaya Yaklaşım	1421
Sami ÇİFÇİ	
17. Bölüm - Gastrointestinal Sistem Hastalığı Olan Hastaya Yaklaşım	1427
Zeki İSLAMOĞLU	
18. Bölüm - Gastrointestinal Endoskopi.....	1433
İlyas TENLİK	
19. Bölüm - Özofagus Hastalıkları	1439
Hüseyin KÖSEOĞLU	
20. Bölüm - Peptik Ülser Hastalığı Ve İlişkili Hastalıklar	1451
Tolga DÜZENLİ	
21. Bölüm - Emilim Bozuklukları	1456
Volkan GÖKBULUT	
22. Bölüm - İnflamatuvar Bağırsak Hastalığı.....	1470
Mustafa AKAR	
23. Bölüm - İrritabl Bağırsak Sendromu.....	1479
Taner AKYOL	
24. Bölüm - Divertiküler Hastalık ve Yaygın Anorektal Hastalıklar	1485
Süleyman SAYAR	
25. Bölüm - Mezenterik Vasküler Hastalıklar	1497
Selma BOZCAN	
26. Bölüm - Akut İntestinal Obstrüksiyonlar	1503
Çağrı AKALIN	
27. Bölüm - Akut Apandisit ve Peritonit.....	1507
Ahmet YOZGAT	

28. Bölüm - Karaciğer Fonksiyonlarının Değerlendirilmesi	1513
Ali Erkan DUMAN	
29. Bölüm - Hiperbilirubinemi.....	1517
Kasım DEMİR	
30. Bölüm - Akut Viral Hepatitler	1527
Hasan YILMAZ	
31. Bölüm - Toksik ve İlaç İlişkili Hepatit.....	1535
Emra ASFUROĞLU KALKAN, Çağdaş KALKAN	
32. Bölüm - Kronik Hepatitler.....	1543
Derya ARI	
33. Bölüm - Alkolik Karaciğer Hastalığı.....	1551
Sami EVİRGEN	
34. Bölüm - Non-alkolik Yağlı Karaciğer Hastalığı ve Non-alkolik Steatohepatit	1556
Ayça EROĞLU HAKTANIR	
35. Bölüm - Siroz	1562
Özgür BAHADIR	
36. Bölüm - Karaciğer Transplantasyonu.....	1576
Ufuk AVCIOĞLU	
37. Bölüm - Safra Kesesi ve Safra Kanallarının Hastalıkları.....	1585
Muhammet Yener AKPINAR	
38. Bölüm - Pankreas Hastalığı Olan Hastaya Yaklaşım	1593
Ferhat BACAŞIZ	
39. Bölüm - Akut ve Kronik Pankreatite Yaklaşım	1597
Mahmut YÜKSEL, Dilara TURAN GÖKÇE	

HEMATOLOJİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Mehmet Sinan DAL

1. Bölüm - Hematopoez ve Hematopoietik Büyüme Faktörleri	1607
Mehmet ÖZEN	
2. Bölüm - Periferik Kan Yayma ve Değerlendirmesi.....	1610
Ayşe KAYA, İsmet AYDOĞDU	
3. Bölüm - Demir Metabolizması ve Demir Eksikliği Anemisi.....	1618
Dicle İSKENDER	

4. Bölüm - Vitamin B12 ve Folat Eksikliğine Bağlı Anemi 1623 Mehmet ŞENCAN, Kübra ORAL	21. Bölüm - Kronik Lenfositik Lösemi..... 1731 Serdal KORKMAZ
5. Bölüm - Kronik İnflamasyon Anemisi..... 1629 Deram BÜYÜKTAŞ, Olga Meltem AKAY	22. Bölüm - Kronik Miyeloid Lösemi..... 1738 Tuba HACİBEKİROĞLU
6. Bölüm - Otoimmün ve İntravasküler Hemolitik Anemiler..... 1634 Filiz YAVAŞOĞLU	23. Bölüm - Hodgkin Lenfoma..... 1742 Hikmetullah BATĞI
7. Bölüm - Hemolitik Anemiler: Eritrosit Membran ve Enzim Defektleri 1643 Hatice TERZİ, Kübra ORAL	24. Bölüm - Hodgkin Dışı Lenfomalar 1753 Sinem NAMDAROĞLU
8. Bölüm - Talasemiler 1648 Aydan AKDENİZ	25. Bölüm - Multipl Miyelom Tanı ve Tedavisi 1762 Soykan BİÇİM, İlhami BERBER
9. Bölüm - Orak Hücre Hastalığı..... 1654 Anıl TOMBAK	26. Bölüm - Amiloidozis 1768 Derya ŞAHİN, Merih KIZIL ÇAKAR
10. Bölüm - Kemik İliği Yetersizliği Sendromları..... 1660 Hikmetullah BATĞI, Mehmet Sinan DAL	27. Bölüm - Plazma Hücre Hastalıkları 1773 İtır ŞİRİNOĞLU DEMİRİZ
11. Bölüm - Lökositoz ve Lökopeni..... 1672 Murat KAÇMAZ	28. Bölüm - Hematolojide Temel Genetik 1779 Ersin BOZAN, Haktan Bağış ERDEM
12. Bölüm - Trombositopeniye Yaklaşım 1677 Sema SEÇİLMİŞ, Merih Kızıl ÇAKAR	29. Bölüm - Hematolojide Temel Akış Sitometri Uygulamaları 1783 Nuran Ahu BAYSAL
13. Bölüm - Eozinofilik Hastaya Yaklaşım..... 1681 Atakan TEKİNALP	30. Bölüm - Hematopoietik Kök Hücre Nakli..... 1790 Burcu ASLAN CANDIR, Mehmet Sinan DAL
14. Bölüm - Kronik Miyeloproliferatif Hastalıklar: Polisitemia Vera, Esansiyel Trombositemi, Primer Miyelofibrozis..... 1687 Fatoş Dilan ATILLA	31. Bölüm - Hematolojik Malignitelerde Hedefe Yönelik Tedaviler..... 1801 Abdullah KARAKUŞ
15. Bölüm - Kanama Bozukluğuna Yaklaşım 1692 Merih KIZIL ÇAKAR	32. Bölüm - Car T Hücre Tedavisi 1806 Samet YAMAN, Tuğçe Nur YİĞENOĞLU
16. Bölüm - Tromboembolizme Yaklaşım 1697 Bahar UNCU ULU	33. Bölüm - Hematoloji Gözüyle Gaucher Hastalığı 1809 Gül İLHAN
17. Bölüm - Transfüzyon Tıbbı 1706 Semih BAŞCI, Fevzi ALTUNTAŞ	34. Bölüm - Yetişkinlerde Langerhans Hücreli Histiyoizitozis 1813 Ayşegül TETİK
18. Bölüm - Miyelodisplastik Sendrom..... 1715 Turgay ULAŞ	35. Bölüm - Hematolojide Aferezin Kullanımı..... 1822 Bahar UNCU ULU, Ali KILINÇ
19. Bölüm - Akut Miyeloid Lösemi 1718 Metin BAĞCI, Abdulkadir BAŞTÜRK	36. Bölüm - Hematolojik Hastalıkların Oral Bulguları 1827 Umut PAMUKÇU
20. Bölüm - Akut Lenfoblastik Lösemi 1724 Sinan DEMİRCİOĞLU	Dizin 1835

TIBBİ ONKOLOJİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Öztürk ATEŞ

1. Bölüm - Kanser Hastalarında Sistemik Tedavi	1887	16. Bölüm - Kolorektal Kanser	1967
Serkan DEĞİRMENCİOĞLU		Safa CAN EFİL, Ömer DİZDAR	
2. Bölüm - Kemoterapi Ajanları	1891	17. Bölüm - Kanser Tarama ve Önleme	1972
Fatih TAY, Öztürk ATEŞ		Fatma BUĞDAYCI BAŞAL	
3. Bölüm - Baş Boyun Kanserleri	1896	18. Bölüm - Hepatoselüler Kanser.....	1977
Emel SEZER, Kadir ESER		Muzaffer UĞRAKLI, Mehmet ARTAÇ	
4. Bölüm - Kanser Hastalarında Radyoterapi Uygulamaları	1908	19. Bölüm - Safra Yolları Kanserleri.....	1985
Gülnehan EREN, Osman KUPIK		Kaan HELVACI	
5. Bölüm - Onkolojik Aciller	1913	20. Bölüm - Pankreas Kanseri.....	1995
İsmail KIRLI, Ali ALKAN		Özgür TANRIVERDİ	
6. Bölüm - Melanomda Güncel Tedaviler	1920	21. Bölüm - Nöroendokrin Tümörler.....	2000
Burçak KARACA		Şuayib YALÇIN, Burak Yasin AKTAŞ	
7. Bölüm - Melanom Dışı Cilt Kanserleri	1926	22. Bölüm - Böbrek Tümörleri.....	2010
Gülhan İPEK DENİZ		Yusuf AÇIKGÖZ, Mutlu DOĞAN	
8. Bölüm - Küçük Hücreli Akciğer Kanseri.....	1931	23. Bölüm - Mesane ve Üriner Sistem Kanserleri	2015
Şebnem YÜCEL		Burak BİLGİN, Mehmet Ali Nahit ŞENDUR	
9. Bölüm - Küçük Hücreli Dışı Akciğer Kanseri.....	1935	24. Bölüm - Prostat Kanseri.....	2020
Hasan Çağrı YILDIRIM, Saadettin KILIÇKAP		Mustafa GÜRBÜZ, Yüksel ÜRÜN	
10. Bölüm - Timik Tümörler	1942	25. Bölüm - Testis Kanseri	2026
Ayşe OCAK DURAN		İbrahim PETEKKAYA	
11. Bölüm - Mezotelyoma	1945	26. Bölüm - Jinekolojik Kanseler	2036
İrem BİLGETEKİN		Deniz Can GÜVEN, Zafer ARIK	
12. Bölüm - Non-Metastatik Meme Kanseri (Erken Evre ve Lokal İleri Evre)	1948	27. Bölüm - Primer Santral Sinir Sistem Tümörleri.....	2043
Ülkü YALÇINTAŞ ARSLAN		Bektaş KAYA, Ebru ATASEVER AKKAŞ	
13. Bölüm - İleri Evre Meme Kanseri.....	1958	28. Bölüm - Santral Sinir Sistemine Metastazlar ve Sık Rastlanan Periferik Sinir Tümörleri.....	2054
İbrahim KARADAĞ, Ömür Berna ÇAKMAK ÖKSÜZOĞLU		Esra KEKİLLİ, Ebru KARAKAYA	
14. Bölüm - Özofagus Kanserleri.....	1962	29. Bölüm - Kemik Tümörleri.....	2064
Fatih KÖSE, Shute Ailia DAE		İrem BİLGETEKİN, Necati ALKIŞ	
15. Bölüm - Mide Kanseri.....	1964	30. Bölüm - Yumuşak Doku Sarkomlarında Tanı ve Tedavi.....	2071
Fatih KÖSE, Ayşenur UÇAR		Emrah ERASLAN, Necati ALKIŞ	
		31. Bölüm - Primeri Bilinmeyen Tümörler.....	2077
		H. Arzu YAŞAR	
		32. Bölüm - Paraneoplastik Sendromlar	2081
		Hacer DEMİR	

GERİATRİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Mustafa Kemal KILIÇ

1. Bölüm - Kapsamlı Geriatrik Değerlendirme Bileşenleri ve Geriatrik Bakımda Ekip Kavramı 2091
Rana TUNA DOĞRUL
2. Bölüm - Fizyolojik Yaşlanma Sürecinin Organ Sistemleri Üstüne Etkisi 2099
Cemile ÖZSÜREKÇİ
3. Bölüm - Yaşlıda Medikal Tedavi ve Polifarmasi Kavramı 2109
Hatice ÇALIŞKAN
4. Bölüm - Yaşlıda Laboratuvar Verilerinin Yorumlanması 2113
Firuzan FIRAT ÖZER
5. Bölüm - Üriner ve Fekal İnkontinansa Yaklaşım 2119
Hacer DOĞAN VARAN
6. Bölüm - Yaşlılık Depresyonunun Tanısı ve Tedavisi 2125
Güneş ARIK
7. Bölüm - Yaşlılarda Uyku Sorunlarına Yaklaşım 2133
Hande SELVİ ÖZTORUN
8. Bölüm - Alzheimer Hastalığı ve Diğer Demans Nedenlerinin Tanı ve Tedavisi 2140
Olgun DENİZ
9. Bölüm - Akut Konfüzyonel Durum: Sebepleri ve Tedavi Yaklaşımları... 2147
Banu ÖZULU TÜRKMEN
10. Bölüm - Geriatrik Devler: Kırılgnlık ve Sarkopeni 2152
Funda YILDIRIM BORAZAN
11. Bölüm - Yaşlıda Düşme ve Denge Sorunlarının Tespiti ve Yönetimi..... 2164
Gözde ŞENGÜL AYÇİÇEK
12. Bölüm - Palyatif Bakımdaki Yaşlının Yönetimi 2168
Hasan ÖZTİN
13. Bölüm - Yaşlıda Sık Görülen Dahili Sorunlara Geriatrist Gözüyle Yaklaşım 2177
Remzi BAHŞİ

KARDİYOLOJİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Mustafa YOLCU

1. Bölüm - Kardiyak Anatomi..... 2189
Muhammed PARLAK
2. Bölüm - Kardiyovasküler Hastalıklarda Risk Faktörleri..... 2200
Yusuf Ziya ŞENER
3. Bölüm - Kardiyovasküler Hastalıklar ve Genetik..... 2209
Ali ÇONER
4. Bölüm - Koroner Arter Hastalıkları..... 2218
Metin OKŞUL, Hasan Aydın BAŞ
5. Bölüm - Efor Testi ve Nükleer Görüntüleme 2237
İbrahim Etem DURAL
6. Bölüm - Ekokardiografi 2243
Semih SÜRMEN
7. Bölüm - Perkütan Koroner Girişimler ve Diğer Kardiyak Girişimsel İşlemler 2248
Nail Burak ÖZBEYAZ
8. Bölüm - Kardiyak Kateterizasyon ve Koroner Anjiyografi 2255
Zafer YALIM
9. Bölüm - Kalp Yetersizliği ve Tedavisi 2263
Erol GÜRSOY
10. Bölüm - Aort Kapak Hastalıkları..... 2278
Yusuf HOŞOĞLU
11. Bölüm - Mitral Kapak Hastalıkları..... 2283
Rabia EKER AKILLI
12. Bölüm - Aort Hastalıkları 2292
Emrah ERMİŞ
13. Bölüm - Renal Arter Hastalığı 2298
Emrah ERMİŞ
14. Bölüm - Kardiyomiyopatiler..... 2301
İbrahim Etem DURAL
15. Bölüm - Miyokardit..... 2307
Yusuf HOŞOĞLU
16. Bölüm - Perikard Hastalıkları..... 2311
Ayşe HOŞOĞLU

17. Bölüm - Senkop, Kardiyojenik Şok, Kardiyak Arrest ve Ani Kardiyak Ölüm.....	2319
Suzan KESKİN, Kaan OKYAY	
18. Bölüm - Kalp Ritminin Elektrofizyolojik Özellikleri.....	2327
Mustafa YOLCU	
19. Bölüm - Atriyal Aritmiler ve Supraventriküler Taşıaritmiler.....	2329
Mustafa YOLCU	
20. Bölüm - Ventriküler Aritmiler	2340
Mustafa YOLCU	
21. Bölüm - Bradikardiyalar, Kalıcı Kalp Pilleri ve İmplant Edilebilir Kardiyoverter Defibrilatörler	2347
Mustafa YOLCU	
22. Bölüm - Derin Ven Trombozu	2355
Yusuf KUSERLİ, Onur Emre SATILMIŞ, Beyza OKUR	
23. Bölüm - Kalp Dışı Cerrahi Öncesi Kardiyolojik Değerlendirme	2363
Serhan ÖZYILDIRIM	
24. Bölüm - Kalp Tümörleri.....	2370
Oğuz YILDIRIM	
25. Bölüm - Kalp Nakli ve Yapay Kalp Destek Sistemleri.....	2374
Oğuz KONUKOĞLU	
26. Bölüm - Sistemik Hastalıklar ve Kalp	2386
Ç. Olgun ÇELİK	

GÖĞÜS HASTALIKLARI

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Berna Akıncı ÖZYÜREK

1. Bölüm - Solunum Sistemi Anatomisi.....	2411
Mesut DEMİRKÖSE	
2. Bölüm - Solunum Fizyolojisi ve Savunma Mekanizmaları.....	2416
Pınar ATAGÜN GÜNEY	
3. Bölüm - Solunum Hastalıkları Semptomları ve Fizik Muayene.....	2323
Abdullah KANSU	
4. Bölüm - Akciğer Grafisi ve Diğer Görüntüleme Yöntemleri	2432
Özgür ÖZEN	

5. Bölüm - Solunum Fonksiyon Testleri ve Arteriyel Kan Gazı Değerlendirme	2446
Burcu YORMAZ	
6. Bölüm - Akut Bronşit	2454
Zeynep ERAYMAN ÖZEN	
7. Bölüm - Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı.....	2464
Aylin ÇAPRAZ	
8. Bölüm - Pnömoniler.....	2469
Hüseyin ARPAÇ	
9. Bölüm - Akciğer Apsesi.....	2486
Tuğçe ŞAHİN ÖZDEMİREL	
10. Bölüm - Tüberküloz	2496
Filiz ÇİMEN	
11. Bölüm - Non-tüberküloz Mikobakteri Enfeksiyonları	2523
Filiz ÇİMEN	
12. Bölüm - İdiyopatik İnterstisyel Pnömoniler.....	2528
Berna AKINCI ÖZYÜREK	
13. Bölüm - Sarkoidoz.....	2544
Derya YENİBERTİZ	
14. Bölüm - Nadir İnterstisyel Akciğer Hastalıkları.....	2553
Derya YENİBERTİZ	
15. Bölüm - Vaskülitler ve Difüz Alveoler Hemoraji.....	2564
Burcu YORMAZ	
16. Bölüm - Plevral Efüzyona Yaklaşım	2570
Hatice Eylül BOZKURT YILMAZ	
17. Bölüm - Pnömotoraks ve Şilotoraks.....	2576
Gülşen YILMAZ, Şevki Mustafa DEMİRÖZ	
18. Bölüm - Pulmoner Tromboemboli.....	2589
Zehra SELİM EROĞLU	
19. Bölüm - Soliter Pulmoner Nodül, Akciğer Kanseri, Malign Mezotelyoma	2601
Özlem SÖNMEZ	
20. Bölüm - Pulmoner Hipertansiyon.....	2612
Esma Sevil AKKURT	

21. Bölüm - Solunum Yetmezliği ve Destek Tedavi Prensipleri	2622
Hüsni BAYKAL	
22. Bölüm - Mesleksi Akciğer Hastalıkları.....	2631
Bilge AKGÜNDÜZ ÜZMEZOĞLU	
23. Bölüm - Gebelik ve Akciğer	2643
Serkan YAVUZ	
24. Bölüm - Uykuda Solunum Bozuklukları	2653
Mesut DEMİRKÖSE	
25. Bölüm - Sigara Bırakma ve Yeni Tütün Ürünleri.....	2657
Özlem SÖNMEZ	
26. Bölüm - Akciğer Transplantasyonu, Nakil Endikasyonları, Nakil Adayının Seçimi ve Nakil Öncesi Hazırlık Testleri	2664
Sinan TÜRKKAN	
27. Bölüm - Solunum Sistemi Acilleri.....	2671
Zeynep Saral ÖZTÜRK	
28. Bölüm - Mediasten, Göğüs Duvarı ve Diyafragma Hastalıkları	2679
İlteriş TÜRK, Şevki Mustafa DEMİRÖZ	

ALERJİ-İMMÜNOLOJİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Ayşe BAÇÇIOĞLU

1. Bölüm - Alerjik Rinit ve Konjunktivit	2691
Füsün KALPAKLIOĞLU, Dilek ÇİMŞİR	
2. Bölüm - Astım Tanısı	2694
Ayşe Baççioğlu, Betül DUMANOĞLU	
3. Bölüm - Astım Tedavisi.....	2701
Ayşe BAÇÇIOĞLU	
4. Bölüm - Besin Alerjisi	2708
Zeynep ÇELEBİ SÖZENER, Dilşad MÜNGAN	
5. Bölüm - Atopik Dermatit.....	2715
Füsün KALPAKLIOĞLU, Merve POYRAZ	
6. Bölüm - Ürtiker	2720
Ömür AYDIN	
7. Bölüm - Anjiyoödem.....	2723
Aslı AKKOR, Derya ÜNAL	

8. Bölüm - Anafilaksi	2728
Gülten PAÇACI ÇETİN, İnsu YILMAZ	
9. Bölüm - İlaç Alerjisi	2733
Saltuk Buğra KAYA, Ebru DAMADOĞLU	
10. Bölüm - Böcek Alerjileri	2745
Gözde KÖYCÜ BUHARİ, Ferda ÖNER ERKEKOL	
11. Bölüm - Alerjik Hastalıklarda Korunma	2751
Dilek KARADOĞAN, Adile Berna DURSUN	
12. Bölüm - İmmün Yetmezlikler	2756
Şadan SOYYİĞİT	
13. Bölüm - Tekrarlayan Enfeksiyonları Olan Hastaya Yaklaşım	2763
Metin KEREN	

YOĞUN BAKIM

Bölüm Editörü: Uzm. Dr. Serdar EFE
Dr. Öğr. Üyesi Kamil GÖNDEREN

1. Bölüm - Yoğun Bakımda Mekanik Ventilasyon Pratiği.....	2773
Serdar EFE	
2. Bölüm - Non-invaziv Mekanik Ventilasyon	2782
Gürhan TAŞKIN	
3. Bölüm - Yoğun Bakımda Vazopressör ve Pozitif İnotropoların Kullanım İlkeleri.....	2789
Burcu İLERİ FİKRİ	
4. Bölüm - Akut Solunum Distres Sendromu ve ECMO Kullanımı	2794
Fatma YILDIRIM, Meltem ŞİMŞEK	
5. Bölüm - Hipotansiyon ve Şok.....	2804
Kamil GÖNDEREN	
6. Bölüm - Hemodinamik Monitörizasyon	2811
Uğur ÖZDEMİR	
7. Bölüm - Yoğun Bakımda Renal Replasman Tedavileri	2821
Nazlıhan BOYACI DÜNDAR	
8. Bölüm - Kan Gazı Değerlendirilmesi.....	2829
Kamil İNCİ	

9. Bölüm - Karbon Monoksit Zehirlenmesi.....	2835
Burhan Sami KALIN	
10. Bölüm - Yoğun Bakımda İnvaziv Vasküler Girişimler.....	2840
Hasan Oktay EMİR, Hayriye CANKAR DAL	
11. Bölüm - Sedasyon ve Analjezi.....	2846
Burcu BAŞARIK AYDOĞAN	
12. Bölüm - Kardiyak Aritmiler	2852
Avşar ZERMAN	
13. Bölüm - Multiorgan Disfonksiyon Sendromu	2863
Onur GÖKÇE	
14. Bölüm - İntoksikasyonlar ve İntoksikasyonların Yönetimi.....	2869
Hüseyin ÖZKÖK	
15. Bölüm - Madde Bağımlılığına Yaklaşım	2876
Neslihan BOZKOÇ VASİ, İbrahim VASİ	

ENFEKSİYON HASTALIKLARI

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Birgül KAÇMAZ
Doç. Dr. Serdar GÜL

1. Bölüm - Erişkin Bağışıklama	2885
İlknur AKKUŞ, Birgül KAÇMAZ	
2. Bölüm - Enfeksiyon Hastalıklarında Genel Belirti ve Bulgular	2891
Zehra KARACAER	
3. Bölüm - Enfeksiyon Hastalıklarında Kemoprofilaksi.....	2896
Suzan ŞAHİN, Gülfem AKENGİN ÖCAL	
4. Bölüm - Sepsis	2901
Ayşe ŞABABLI ÇETİN	
5. Bölüm - HIV Enfeksiyonu ve Edinsel İmmün Yetmezlik Sendromu (AIDS)	2910
Behice KURTARAN	
6. Bölüm - Tetanoz	2917
Birgül KAÇMAZ	
7. Bölüm - Santral Sinir Sistemi Enfeksiyonları	2921
Onur ÇOLAK	

8. Bölüm - Üst Solunum Yolu Enfeksiyonları	2926
Damla ERTÜRK, Süheyla KÖMÜR	
9. Bölüm - Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları	2938
Seniha ŞENBAYRAK, Öznur AK	
10. Bölüm - Ekstrapulmoner Tüberküloz	2950
Esra TANYEL	
11. Bölüm - Kardiyovasküler Sistem Enfeksiyonları	2954
Nihal PİŞKİN	
12. Bölüm - Akut Gastroenteritler	2962
Hande AYDEMİR	
13. Bölüm - Üriner Sistem Enfeksiyonları	2967
Pınar ÖNGÜRÜ	
14. Bölüm - Deri ve Yumuşak Doku Enfeksiyonları	2975
Öznur AK, Seniha ŞENBAYRAK	
15. Bölüm - Diyabetik Ayak Enfeksiyonları	2981
Servet ÖZTÜRK	
16. Bölüm - Gastrointestinal Sistem Parazitleri	2989
Dilek YAĞCI ÇAĞLAYIK	
17. Bölüm - Sıtma	2994
Ferit KUŞCU	
18. Bölüm - Toksoplazmoz	2998
Sabahat ÇEKEN	
19. Bölüm - Bruselloz	3006
Ergin AYAŞLIOĞLU AÇIKGÖZ	
20. Bölüm - Kuduz.....	3010
Ayşegül TUNA	
21. Bölüm - Hastane Enfeksiyonları.....	3017
Çiğdem AKALAN KUYUMCU	
22. Bölüm - Kateter Enfeksiyonları	3027
Burçin TUNCEL, Serdar GÜL	
23. Bölüm - Sifilis	3030
Gökçe AYVAZ, Serdar GÜL	

KLİNİK NÜTRİSYON

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Mutlu DOĞANAY

1. Bölüm - Malnütrisyonun Tanımı ve Önemi..... 3037
Pırl TUNCAY, Melis DOĞANAY ÖCALAN
2. Bölüm - Malnütrisyon Tarama Yöntemleri ve Nütrisyonel Değerlendirme 3741
Melike ERMEK, Melis DOĞANAY ÖCALAN
3. Bölüm - Enteral Nütrisyonun Endikasyon, Kontraendikasyon ve Komplikasyonları..... 3749
Pırl TUNCAY, Mutlu DOĞANAY
4. Bölüm - Parenteral Nütrisyonun Endikasyon, Kontrendikasyon ve Komplikasyonları 3055
Pırl TUNCAY, Mutlu DOĞANAY
5. Bölüm - Enteral ve Parenteral Nütrisyonla İlaç Etkileşimleri 3061
Burcu KELLEÇİ ÇAKIR, Kutay DEMİRKAN
6. Bölüm - Enteral-Parenteral Beslenmede Hemşirelik Bakımı ve Uygulamaları..... 3066
Arzu ŞAHNA, Hülya ERGUN
7. Bölüm - Diyabetik Hastalarda Nütrisyon Tedavisi..... 3073
Serkan DUMANLI, Çetin KAYMAK
8. Bölüm - Gastrointestinal Sistem Hastalıklarında Nütrisyon Tedavisi..... 3078
R. Haldun GÜNDOĞDU
9. Bölüm - Yoğun Bakım Hastalarında Nütrisyon Tedavisi..... 3089
Deniz ERDEM, Esra YAKIŞIK ÇAKIR
10. Bölüm - Nöroloji Hastalarında Nütrisyon Tedavisi..... 3096
Ethem Murat ARSAVA, Mehmet Akif TOPÇUOĞLU
11. Bölüm - Onkoloji Hastalarında Nütrisyon Tedavisi..... 3101
Ahmet Ziya BAYHAN, Timuçin ÇİL
12. Bölüm - Akciğer Hastalıklarında Nütrisyon Tedavisi..... 3106
Dilek KAZANCI, Zülfiye ERBAŞ

13. Bölüm - Böbrek Hastalıklarında Nütrisyon Tedavisi..... 3111
Perim F. TÜRKER
14. Bölüm - Yaşlılarda Beslenme Durumunun Değerlendirilmesi ve Beslenme Sorunlarının Yönetimi..... 3117
Muhammet Cemal KIZILARSLANOĞLU
15. Bölüm - Palyatif Bakım ve Nütrisyon..... 3122
Kadriye KAHVECİ, Nuray ÇAKMAK YILMAZ

NÖROLOJİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Bahar SAY

Doç. Dr. Murat ALPUA

1. Bölüm - Baş Ağrısı..... 3131
Ruhsen ÖCAL
2. Bölüm - Serebrovasküler Hastalıklar 3136
Aslı KÖŞKDERELİOĞLU
3. Bölüm - Epilepsi 3145
Yusuf KOÇAK
4. Bölüm - Demans..... 3152
Burç Esra ŞAHİN
5. Bölüm - Hareket Bozuklukları 3158
Bahar SAY
6. Bölüm - Kas Hastalıkları..... 3162
Şencan BUTURAK, Halit FİDANCI
7. Bölüm - Periferik Nöropatiler 3169
Halit FİDANCI, Şencan BUTURAK
8. Bölüm - Nöromusküler Kavşak Hastalıkları..... 3180
Şeyda ÇANKAYA
9. Bölüm - Metabolik ve Endokrinolojik Bozuklukların Nörolojik Komplikasyonları..... 3187
Eylem ÖZAYDIN GÖKSU

FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Burcu DUYUR ÇAKIT
Prof. Dr. Hakan GENÇ

1. Bölüm - Kardiyak Rehabilitasyon..... 3201
Selda SARIKAYA

2. Bölüm - Pulmoner Rehabilitasyon	3209
Figen TUNCAY	
3. Bölüm - Romatolojik Rehabilitasyon	3218
Hakan GENÇ, Cevriye MÜLKOĞLU	
4. Bölüm - Onkolojik Rehabilitasyon	3225
Sibel ÜNSAL DELİALİOĞLU, Zuhâl ÖZİŞLER	
5. Bölüm - Geriatrik Rehabilitasyon	3233
Başak MANSIZ KAPLAN, Barış NACIR	
6. Bölüm - Palyatif Bakımda Rehabilitasyon	3238
İbrahim GÜNDOĞDU	
7. Bölüm - İmmobilizasyon	3248
Burcu DUYUR ÇAKIT, Seçil VURAL	
8. Bölüm - Kronik Ağrı Yönetimi	3252
Pınar BORMAN	

PSİKİYATRİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Şadiye Visal BUTURAK

1. Bölüm - Deliryum	3261
Ahmet GÜL	
2. Bölüm - Şizofreni	3267
Alparslan CANSIZ	
3. Bölüm - Erişkinlikte Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu	3273
Burcu ERSÖZ ALAN	
4. Bölüm - Palyatif Bakımda Psikiyatrik Problemlere Yaklaşım	3277
Burçin ÇOLAK	
5. Bölüm - Depresif Bozukluklar	3285
Şadiye Visal BUTURAK, Gamze ÖZÇİÇEK	
6. Bölüm - Bipolar (İki Uçlu) ve İlişkili Bozukluklar	3291
Hanife KOCAKAYA	
7. Bölüm - Uyku ve Uyku Bozuklukları	3299
Hanife KOCAKAYA	
8. Bölüm - Anksiyete Bozuklukları	3308
Mehmet Hamdi ÖRÜM	

9. Bölüm - Madde Kullanım Bozuklukları	3314
Mehmet Hamdi ÖRÜM	
10. Bölüm - Beslenme ve Yeme Bozuklukları	3319
Onur HURŞİTOĞLU	

DERMATOLOJİ

Bölüm Editörü: Doç. Dr. Serkan DEMİRKAN

Prof. Dr. Handan KELEKÇİ

1. Bölüm - Derinin Eritemli Skuamlı Hastalıkları	3331
Güzin SARI	
2. Bölüm - Egzemalar	3336
Arzu GÖKDEMİR YANARDAĞ	
3. Bölüm - Derinin Genetik Hastalıkları	3341
Güzin SARI	
4. Bölüm - Pigmentasyon Bozuklukları	3348
Seda PÜRNAS	
5. Bölüm - Otoimmün Büllöz Dermatozlar	3354
Abdullah DEMİRBAŞ, Ömer Faruk ELMAS	
6. Bölüm - Bakteriyel Deri Enfeksiyonları	3359
Türkan GÜRAY	
7. Bölüm - Viral Deri Enfeksiyonları	3367
Mehmet ÜNAL, Abdullah DEMİRBAŞ	
8. Bölüm - Derinin Mantar Enfeksiyonları	3372
Türkan GÜRAY	
9. Bölüm - Paraziter Deri Enfeksiyonları	3377
Mehmet ÜNAL, Abdullah DEMİRBAŞ	
10. Bölüm - Romatolojik Hastalıklarda Deri Bulguları	3381
Hakan ARSLAN	
11. Bölüm - Benign Deri Tümörleri	3388
Alper ALYANAK	
12. Bölüm - Malign ve Premalign Deri Tümörleri	3393
Alper ALYANAK	

GÖZ HASTALIKLARI

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Mehmet ÇITIRIK

1. Bölüm - Göz Kapağı ve Hastalıkları..... 3401
Nihat AYDIN
2. Bölüm - Kornea ve Sistemik Hastalıklar 3406
Serek TEKİN, Muhammed BATUR
3. Bölüm - Refraksiyon, Katarakt ve Sistemik Değerlendirme 3416
Kemal TEKİN, Mustafa KOÇ
4. Bölüm - Glokom ve Sistemik Yansımaları..... 3421
Mehmet Murat UZEL
5. Bölüm - Retina Hastalıkları ve Sistemik Değerlendirme 3426
Fahrettin AKAY, Mehmet ÇITIRIK
6. Bölüm - Sistemik Hastalıklarla İlişkili Üveitler..... 3437
Melike BALIKOĞLU YILMAZ
7. Bölüm - Nöroftalmolojik Hastalıklar ve Sistemik Değerlendirme 3452
Yasin ÖZCAN
8. Bölüm - Göz Travmaları ve Travmalı Hastaya Yaklaşım 3462
Çağrı İLHAN
9. Bölüm - Ani Görme Kaybının Değerlendirilmesi ve Yönetimi 3467
Tevfik OĞUREL
10. Bölüm - Konjonktivitler ve Kırmızı Göz..... 3470
Raşit KILIÇ

TOKSİKOLOJİ

Bölüm Editörü: Uzm. Dr. Beliz Bahar KARAOĞLAN
Uzm. Dr. Bulut DEMİREL

1. Bölüm - Zehirlenmiş Hastaya İlk Yaklaşım 3477
Eren USUL
2. Bölüm - Analjezik Zehirlenmeleri..... 3484
Faruk DANIŞ

3. Bölüm - Antidepresan İlaç Gruplarıyla Zehirlenmeler..... 3494
Ayşe AYYILDIZ
4. Bölüm - Sedatif-Hipnotikler..... 3499
Demet Başak ÖZKARAGÖZ LEVENT
5. Bölüm - Kardiyovasküler Sistem İlaçları ile Zehirlenmeler..... 3507
Begüm ÖKTEM
6. Bölüm - Zehirli Gazlar 3513
Bulut DEMİREL
7. Bölüm - Tarım İlaçları..... 3517
Mücadeye DEMİREL
8. Bölüm - Ev İçi Kimyasal Maddeler ile Zehirlenmeler..... 3520
Eyüp KARAOĞLU
9. Bölüm - Zehirli Hayvan Isırmaları ve Sokmaları..... 3540
Abdullah TAŞÇI, Ecem Deniz KIRKPANTUR TAŞÇI
10. Bölüm - Bitkisel Zehirlenmeler 3556
Abdullah TAŞÇI, Ecem Deniz KIRKPANTUR TAŞÇI
11. Bölüm - Sokak İlaçları ve Narkotik İlaçlar 3569
Beliz Bahar KARAOĞLAN
12. Bölüm - Dekontaminasyon..... 3575
Uğur BAL
13. Bölüm - Antikoagülan ve Antiplatelet Ajanlarla Zehirlenmeler 3580
Sena ARICI
14. Bölüm - Sık Kullanılan Antidotlar-Hemodiyaliz Endikasyonları..... 3584
Alp ŞENER
15. Bölüm - Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer Tehditler 3594
Emine YÜZBAŞIOĞLU
16. Bölüm - Zehirlenen Hastanın İleri Takip İlkeleri 3601
Barış Doğukan IŞIKOĞLU
17. Bölüm - Zehirlenmelerde Kullanılabilecek Tanı ve Görüntüleme Yöntemleri 3604
Merih YALÇINER

RADYOLOJİ

Bölüm Editörü: Dr. Öğr. Üyesi Emrah DOĞAN

1. Bölüm - Radyolojiye Giriş ve Temel Kavramlar 3612
Emrah DOĞAN, Neşat ÇULLU
2. Bölüm - Röntgen Işınlığının Tıpta Kullanımı..... 3615
Emrah DOĞAN, Neşat ÇULLU
3. Bölüm - Ultrasonografi..... 3618
Emrah DOĞAN, Neşat ÇULLU
4. Bölüm - Bilgisayarlı Tomografi 3622
Emrah DOĞAN, Neşat ÇULLU
5. Bölüm - Manyetik Rezonans Görüntüleme 3625
Emrah DOĞAN, Neşat ÇULLU
6. Bölüm - Girişimsel Radyoloji 3631
Emrah DOĞAN, Neşat ÇULLU

LABORATUVAR

Bölüm Editörü: Prof. Dr. Tuba DAL

1. Bölüm - Biyokimya Testleri ve İstemlerine Ait Kurallar 3637
Ali YAMAN
2. Bölüm - Laboratuvar Test Sonuçlarını Etkileyen Faktörler..... 3640
Özgür BAYKAN
3. Bölüm - Örneklerin Alınması, Hazırlanması, Transportu ve Saklanması: Venöz Kan, Serum, EDTA'lı Tam Kan, Sitratlı Tam Kan 3643
Rana TURKAL
4. Bölüm - Kanda Lipid Analizi Öncesi Yapılması Gerekenler..... 3650
Serdar DOĞAN
5. Bölüm - Doğum Öncesi Risk Değerlendirmesi..... 3652
Tülay ÇEVİLİK
6. Bölüm - Tam İdrar ve 24 Saatlik İdrar Toplanması..... 3657
Rana TURKAL

7. Bölüm - Oral Glukoz Tolerans Testi..... 3664
Saime BATİREL
8. Bölüm - Klinik Biyokimya Laboratuvarları Referans Değer ve Referans Aralık Analizi 3667
Tülay ÇEVİLİK
9. Bölüm - Mikrobiyolojik Tanıda Kullanılan Direkt ve İndirekt Yöntemler 3672
Nural CEVAHİR, İpek OMA
10. Bölüm - Örneklerin Alınması, Transportu ve Saklanması 3677
Burak AKSU
11. Bölüm - Mikrobiyoloji Laboratuvarında Panik Değerler 3681
Özgür YANILMAZ
12. Bölüm - Klinik Önemi Olan Antibiyotik Direnç Mekanizmaları, Dünyada ve Türkiye'de Güncel Durum 3683
Osman Sezer CİRİT
13. Bölüm - Kan Dolaşımı Enfeksiyonlarına Mikrobiyolojik Yaklaşım 3690
Pınar SAĞIROĞLU
14. Bölüm - Mikrobiyota..... 3694
Tuba DAL
- Dizin 3701

YAZARLAR

Abdulkadir BAŞTÜRK	<i>Doç. Dr., Konya Şehir Hastanesi, Hematoloji Bölümü, Konya</i>
Abdullah DEMİRBAŞ	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dermatoloji Anabilim Dalı, Kocaeli</i>
Abdullah KANSU	<i>Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul</i>
Abdullah KARAKUŞ	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, Hematoloji Bilim Dalı, Malatya</i>
Abdullah TAŞÇI	<i>Uzm. Dr., Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği, İstanbul</i>
Abdurrahman TUFAN	<i>Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Adil BAYRAMOĞLU	<i>Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Malatya</i>
Adile Begüm BAHÇECİOĞLU MUTLU	<i>Uzm. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara</i>
Adile Berna DURSUN	<i>Prof. Dr., Lokman Hekim Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara</i>
Ahmet Eftal YÜCEL	<i>Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Ahmet GÖRGEL	<i>Uzm. Dr., Özel Gözde Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bölümü, İzmir</i>
Ahmet GÜL	<i>Doç. Dr., Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara</i>
Ahmet SARICI	<i>Uzm. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Hematoloji Bilim Dalı, Malatya</i>
Ahmet YOZGAT	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Ufuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Ahmet Ziya BAYHAN	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Onkoloji Kliniği, Adana</i>
Ali ALKAN	<i>Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Muğla</i>
Ali ÇONER	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Alanya Uygulama ve Araştırma Merkezi, Antalya</i>
Ali DOĞAN	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncüyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Van</i>
Ali Erkan DUMAN	<i>Dr. Öğr. Üyesi., Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Kocaeli</i>
Ali KARATAŞ	<i>Uzm. Dr., Kars Harakani Devlet Hastanesi, Gastroenteroloji Uzmanı, Kars</i>
Ali KILINÇ	<i>Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Terapötik Aferez Merkezi, Ankara</i>
Ali Rıza ÇALIŞKAN	<i>Uzm. Dr., Adıyaman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gastroenteroloji Kliniği, Adıyaman</i>
Ali ŞAHİN	<i>Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Sivas</i>
Ali YAMAN	<i>Uzm. Dr., Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Biyokimya Laboratuvarı, İstanbul</i>
Alp ŞENER	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara Şehir Hastanesi Acil Tıp Anabilim Dalı, Ankara</i>
Alparslan CANSIZ	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya</i>
Alpaslan Kemal TUZCU	<i>Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Diyarbakır</i>

İÇ HASTALIKLARI

Alper ALYANAK	Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dermatoloji Anabilim Dalı, İzmir
Alper SÖNMEZ	Prof. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara
Anıl TOMBAK	Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları, Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Mersin
Arif YÜKSEL	Prof. Dr., Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, İzmir
Arzu GÖKDEMİR YANARDAĞ	Uzm. Dr., Ankara Özel Güven Hastanesi, Dermatoloji Bölümü, Ankara
Arzu ŞAHNA	Hemşire, Ankara Şehir Hastanesi, Klinik Nutrisyon Ünitesi, Ankara
Aslı AKKOR	Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, İstanbul
Aslı KÖŞKDERELİOĞLU	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir
Aslı YILDIRIM	Uzm. Dr., Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Malatya
Aşkın GÜNGÜNEŞ	Dr. Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Kırıkkale
Atakan TEKİNALP	Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya
Atilla BULUR	Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Özel Gaziosmanpaşa Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, İstanbul
Avşar ZERMAN	Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kırşehir
Ayça EROĞLU HAKTANIR	Uzm. Dr., Kocaeli Üniversitesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Kocaeli
Ayça Serap ÇAKIR	Uzm. Dr., Memorial Ataşehir Hastanesi, İç hastalıkları Bölümü, İstanbul
Aydan AKDENİZ	Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Mersin
Aydın ÇİFCİ	Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Kırıkkale
Aylin ÇAPRAZ	Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları, Amasya
Ayşe AYAN	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Antalya
Ayşe AYYILDIZ	Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Yoğun Bakım Bilim Dalı, Eskişehir
Ayşe BAÇÇIOĞLU	Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Kırıkkale
Ayşe ERDOĞAN KAYA	Uzm. Dr., Çorum Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Çorum
Ayşe HOŞOĞLU	Uzm. Dr., Adıyaman Eğitim Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Adıyaman
Ayşe KAYA	Uzm. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Manisa
Ayşe Nur İZOL TORUN	Doç. Dr., Özel Adana Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bölümü, Adana
Ayşe OCAK DURAN	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara
Ayşe ŞABABLI ÇETİN	Uzm. Dr., Sancaktepe Şehit Prof. Dr., İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul
Ayşegül TETİK	Uzm. Dr., Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi Hematoloji, İstanbul
Ayşegül TUNA	Uzm. Dr., Harakani Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanı, Kars
Ayşenur UÇAR	Uzm. Dr., Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Adana Hastanesi, Adana
Ayten YAZICI	Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Kocaeli
Azar ABİYEY	Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara
Bahar SAY	Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Kırıkkale
Bahar UNCU ULU	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara

Bahri EVREN	<i>Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Malatya</i>
Banu ÖZULU TÜRKMEN	<i>Uzm. Dr., İstanbul Prof. Dr., Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi, Geriatri Bölümü, İstanbul</i>
Barış Doğukan İŞİKOĞLU	<i>Uzm. Dr., Beypazarı Devlet Hastanesi Dahiliye Bölümü, İç Hastalıkları Uzmanı, Ankara</i>
Barış ESER	<i>Doç. Dr., Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı, Çorum</i>
Barış NACIR	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara</i>
Başak MANSIZ KAPLAN	<i>Doç. Dr., Ankara Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara</i>
Bayram YEŞİL	<i>Uzm. Dr., Ağrı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Ağrı</i>
Begüm ÖKTEM	<i>Uzm. Dr., Kastamonu Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Uzmanı, Kastamonu</i>
Behice KURTARAN	<i>Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Adana</i>
Bekir UÇAN	<i>Doç. Dr., Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Bektaş KAYA	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği, Ankara</i>
Beliz Bahar KARAOĞLAN	<i>Uzm. Dr., Halil Şıvgın Çubuk Devlet Hastanesi İç Hastalıkları Uzmanı, Ankara</i>
Belma ÇEVİK	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Lokman Hekim Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Ankara</i>
Berkan ARMAĞAN	<i>Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara</i>
Berna AKINCI ÖZYÜREK	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Berrin ÇARMIKLI DEMİRBAŞ	<i>Dr. TOBB ETÜ Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bölümü, Ankara</i>
Betül DUMANOĞLU	<i>Uzm. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Kırıkkale</i>
Beyza OKUR	<i>Dr., Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kal ve Damar Cerrahisi Kliniği, İstanbul</i>
Bilge AKGÜNDÜZ ÜZMEZOĞLU	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, İş ve Meslek Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Birgül KAÇMAZ	<i>Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
Bulut DEMİREL	<i>Uzm. Dr., Royal Alexandra Hastanesi, Acil Tıp Departmanı, Paisley, Glasgow, Birleşik Krallık</i>
Burak AKSU	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul</i>
Burak BİLGİN	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Uzmanı, Ankara</i>
Burak Yasin AKTAŞ	<i>Uzm. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Medikal Onkoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Burcu ASLAN CANDIR	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara</i>
Burcu BAŞARIK AYDOĞAN	<i>Uzm. Dr., Denizli Devlet Hastanesi, Dahiliye Yoğun Bakım Ünitesi, Denizli</i>
Burcu CANDEMİR	<i>Uzm. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Burcu DUYUR ÇAKIT	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara</i>
Burcu ERSÖZ ALAN	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Hacettepe Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara</i>
Burcu İLERİ FİKRİ	<i>Uzm. Dr., Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi İç Hastalıkları ve Yoğun Bakım Kliniği, İstanbul</i>
Burcu KELLEÇİ ÇAKIR	<i>Öğr. Gör., Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Klinik Eczacılık Anabilim Dalı, Ankara</i>

İÇ HASTALIKLARI

Burcu YORMAZ	Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları ve Tüberküloz Anabilim Dalı, Konya
Burç Esra ŞAHİN	Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Kırşehir
Burçak KARACA	Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, İzmir
Burçin ÇOLAK	Dr. Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Burçin TUNCEL	Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale
Burhan Sami KALIN	Uzm. Dr., Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Yoğun Bakım Ünitesi, Diyarbakır
Bülent ERDOĞAN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara
Canan Çiçek DEMİR	Dr. Öğr. Üyesi, Atılım Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara Medica International Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma, Ankara
Cem HAYMANA	Doç. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara
Cemile ÖZSÜREKÇİ	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geriatri Bölümü, Ankara
Cevriye MÜLKOĞLU	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara
Cüneyd ANIL	Doç. Dr., Güven Çayyolu Tıp Merkezi Endokrinoloji ve Metabolizma Bölümü, Ankara
Ç. Olgun ÇELİK	Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Konya Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Konya
Çağdaş KALKAN	Doç. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Ankara
Çağrı AKALIN	Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Ordu
Çağrı İLHAN	Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Hatay
Çetin KAYMAK	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Ankara
Çiğdem AKALAN	Uzm. Dr., Fatih Sultan Mehmet Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul
Çiğdem ÖZKAN	Uzm. Dr., İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, İzmir
Damla ERTÜRK	Uzm. Dr., Muş Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Muş
Demet Başak ÖZKARAGÖZ LEVENT	Uzm. Dr., Yeni Yüzyıl Üniversitesi Gaziosmanpaşa Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Uzmanı Van
Deniz Can GÜVEN	Uzm. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi Kanser Enstitüsü, Ankara
Deniz ERDEM	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi Yoğun Bakım Kliniği, Ankara
Deram BÜYÜKTAŞ	Doç. Dr., Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Ankara
Derya ARI	Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Ankara
Derya Beyza SAYIN KOCAKAP	Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Genetik Anabilim Dalı, Kırıkkale
Derya ŞAHİN	Uzm. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara
Derya ÜNAL	Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, İstanbul
Derya YENİBERTİZ	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara
Dicle İSKENDER	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Ünitesi, Ankara
Didem DAYMAZ	Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Kırıkkale
Dilek ÖKSÜZER ÇİMŞİR	Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara

Dilek GENEŞ	<i>Uzm. Dr., Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrin ve Metabolizma Hastalıkları, Diyarbakır</i>
Dilek KARADOĞAN	<i>Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Rize</i>
Dilek KAZANCI	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi, Yoğun Bakım Kliniği, Ankara</i>
Dilek YAĞCI ÇAĞLAYIK	<i>Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul</i>
Dilşad Mungan	<i>Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara</i>
Ebru ATASEVER AKKAŞ	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği, Ankara</i>
Ebru DAMADOĞLU	<i>Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Erişkin Alerji ve Klinik İmmünoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Ebru GÖK OĞUZ	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Eğitim Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara</i>
Ebru KARAKAYA	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği, Ankara</i>
Ecem Deniz KIRKPANTUR TAŞCI	<i>Uzm. Dr., Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği, İstanbul</i>
Elif KILIÇ KAN	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Samsun</i>
Emel GÖNÜLLÜ	<i>Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Sakarya</i>
Emine ŞENER AYDIN	<i>Uzm. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Malatya</i>
Emine YÜZBAŞIOĞLU	<i>Uzm. Dr., Arnavutköy Devlet Hastanesi, Acil Tıp Uzmanı, İstanbul</i>
Emra ASFUROĞLU KALKAN	<i>Uzm.Dr. Ankara Şehir Hastanesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara</i>
Emrah DOĞAN	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi Radyoloji Anabilim Dalı, Muğla</i>
Emrah ERASLAN	<i>Doç. Dr., Özel Korumak Ankara Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Uzmanı, Ankara</i>
Emrah ERMİŞ	<i>Doç. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi VM Medicalpark Florya Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, İstanbul</i>
Enes ŞAHİNER	<i>Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Ercan TÜRKMEN	<i>Uzm. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı, Samsun</i>
Ercan YUVANÇ	<i>Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
Erdal DİLEKÇİ	<i>Doç. Dr., Medicana Çamlıca Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul</i>
Eren USUL	<i>Uzm. Dr., Sincan Dr. Nafiz Körez Devlet Hastanesi Acil Servis Tıp Uzmanı, Ankara</i>
Ergin AYAŞLIOĞLU AÇIKGÖZ	<i>Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
Erman ÇAKAL	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Erol GÜRsoy	<i>Uzm. Dr., Koç Üniversitesi Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, İstanbul</i>
Ersin BOZAN	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara</i>
Esmâ Sevil AKKURT	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Esra DURMUŞOĞLU	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Esra KEKİLLİ	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara</i>
Esra Nur ADEMOĞLU DİLEKÇİ	<i>Doç. Dr., Medicana Kadıköy Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bölümü, İstanbul</i>

İÇ HASTALIKLARI

Esra TANYEL	Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Samsun
Esra YAKIŞIK ÇAKIR	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi Yoğun Bakım Kliniği, Ankara
Ethem Murat ARSAVA	Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Ankara
Eylem ÖZAYDIN GÖKSU	Doç. Dr., Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nöroloji Kliniği, Antalya
Eyüp KARAOĞLU	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Tıp Kliniği, Ankara
Ezgi ÇOŞKUN YENİĞÜN	Doç. Dr., Ankara Şehir Hastanesi Nefroloji Kliniği, Ankara
Fahrettin AKAY	Doç. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Kliniği, Ankara
Fahri BAYRAM	Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Kayseri
Faruk DANIŞ	Uzm. Dr., Bolu İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Tıp Kliniği, Bolu
Fatih GÖKSEL	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği, Ankara
Fatih KÖSE	Prof. Dr., Adana Başkent, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Adana
Fatih TAY	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara
Fatma ALİBAZ ÖNER	Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İstanbul
Fatma AYERDEN EBİNÇ	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara
Fatma BUĞDAYCI BAŞAL	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim Araştırma Hastanesi, Medikal Onkoloji Kliniği, Ankara
Fatma YILDIRIM	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları ve Yoğun Bakım Kliniği, Ankara
Fatoş Dilan ATİLLA	Uzm.Dr. Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji Kliniği, İzmir
Fatoş ÖNEN	Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Romatoloji Bilim Dalı, İzmir
Ferda ÖNER ERKEKOL	Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İmmünoloji ve Alerjik Hastalıklar Bilim Dalı, Ankara
Ferhat BACAŞIZ	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma İç hastalıkları ve Gastroenteroloji Kliniği, Diyarbakır
Ferit KUŞÇU	Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Adana
Fevzi ALTUNTAŞ	Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kemik İliği Nakil Merkezi, Ankara
Figen BARUT	Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı, Zonguldak
Figen TUNCAY	Prof. Dr., Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Kırşehir
Figen YARGUCU ZİHNİ	Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İzmir
Filiz ÇİMEN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara
Filiz YAVAŞOĞLU	Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Eskişehir
Firuzan FIRAT ÖZER	Uzm. Dr., Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geriatri Kliniği, Kayseri
Funda YILDIRIM BORAZAN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geriatri Kliniği, Ankara
Füsun KALPAKLIOĞLU	Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Kırıkkale
Gamze ÖZÇİÇEK	Uzm. Dr., Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, Psikiyatri Uzmanı, Adana

Gazi GÜLBAŞ	<i>Prof. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Turgut Özel Tıp Merkezi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Malatya</i>
Gonca OĞUZ	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Ankara</i>
Gökçe AYVAZ	<i>Uzm. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
Gökçe KENAR	<i>Uzm. Dr., Bursa Şehir Hastanesi İç Hastalıkları Romatoloji Birimi, Bursa</i>
Gökhan KESER	<i>Prof. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İzmir</i>
Gönül VARAN KOÇ	<i>Uzm. Dr., Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Gözde KÖYÜCÜ BUHARİ	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Alerji ve İmmünoloji Kliniği, Ankara</i>
Gözde ŞENGÜL AYÇİÇEK	<i>Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Geriatri Bilim Dalı, Kırıkkale</i>
Gül İLHAN	<i>Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Araştırma Hastanesi, Hatay</i>
Gülşay ULUSAL OKYAY	<i>Doç. Dr., Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara</i>
Gülçin AYDIN	<i>Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
Gülçin ŞENEL	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Ankara</i>
Gülçin TÜRKMEN SARIYILDIZ	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Medicana International Hastanesi, Ankara, Türkiye</i>
Güliden PAÇACI ÇETİN	<i>Uzm. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Kayseri</i>
Gülfem AKENGİN ÖCAL	<i>Uzm. Dr., Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul</i>
Gülhan İPEK DENİZ	<i>Uzm. Dr., Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, İstanbul</i>
Gülrihan EREN	<i>Uzm. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği, Muğla</i>
Gülşen YILMAZ	<i>Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Cerrahisi Kliniği, Ankara</i>
Günay ŞAHİN DALGIÇ	<i>Uzm. Dr., Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Güner KILIÇ	<i>Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Güneş ARIK	<i>Doç. Dr., Ankara Şehir Hastanesi Geriatri Kliniği, Ankara</i>
Gürhan TAŞKIN	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Yoğun Bakım Bilim Dalı, Ankara</i>
Güzide Gonca ÖRÜK	<i>Doç. Dr., İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, İzmir</i>
Güzin SARI	<i>Uzm. Dr., Avcılar Murat Kökük Devlet Hastanesi, Dermatoloji Uzmanı, İstanbul</i>
H. Arzu YAŞAR	<i>Uzm. Dr., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Kütahya</i>
H. Eylül BOZKURT YILMAZ	<i>Doç. Dr., Adana Seyhan Devlet Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Adana</i>
H. Gonca TAMER	<i>Prof. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, İstanbul</i>
Hacer DEMİR	<i>Uzm. Dr., Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Afyonkarahisar</i>
Hacer DOĞAN VARAN	<i>Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Geriatri Bilim Dalı, Ankara</i>
Hacı Hasan YETER	<i>Uzm. Dr., Sivas Numune Hastanesi, İç Hastalıkları Uzmanı, Sivas</i>

İÇ HASTALIKLARI

Hakan ARSLAN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dr. Sami Ulus Kadın ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dermatoloji Uzmanı, Ankara
Hakan DÜĞER	Uzm. Dr., Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara
Hakan ERDEM	Prof. Dr., Medicana International Ankara Hastanesi Romatoloji Bölümü, Ankara
Hakan GENÇ	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara
Hakan VAROL	Uzm. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Kırıkkale
Haktan Bağış ERDEM	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genetik Kliniği, Ankara
Halit FİDANCI	Doç. Dr., Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği, Klinik Nörofizyoloji Bölümü, Adana
Hande AYDEMİR	Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Zonguldak
Hande SELVİ ÖZTORUN	Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi Geriatri Kliniği, Ankara
Hanife KOCAKAYA	Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Kırıkkale
Harun KÜÇÜK	Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara
Hasan Aydın BAŞ	Uzm. Dr., Isparta Şehir Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Isparta
Hasan Çağrı YILDIRIM	Dr. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara
Hasan Hüseyin GÜRBEDEN	Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Antalya
Hasan Oktay EMİR	Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi Yoğun Bakım Kliniği, Ankara
Hasan ÖZTİN	Uzm. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geriatri Kliniği, İzmir
Hasan YILMAZ	Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Kocaeli
Hatice CAN	Uzm. Dr., İnönü Üniversitesi, Nefroloji Kliniği, Malatya
Hatice ÇALIŞKAN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul
Hatice ŞAHİN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara
Hatice TERZİ	Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Sivas
Hayriye CANKAR DAL	Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi Yoğun Bakım Kliniği, Ankara
Hazan KARADENİZ	Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı Ankara
Hikmetullah BATĞI	Uzm. Dr. Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji Kliniği, Ankara
Hilal ERMİŞ	Prof. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Malatya
Hülya ERGUN	Hemşire, Ankara Şehir Hastanesi, Klinik Nutrisyon Ünitesi, Ankara
Hülya HACİŞAHİNOĞULLARI	Dr. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, İstanbul
Hüseyin ARPAĞ	Dr. Öğr. Üyesi, Özel Batman Medicalpark Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Uzmanı, Batman
Hüseyin DEMİRCİ	Doç. Dr., Medicana International Ankara Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, Ankara
Hüseyin Hayri KERTMEN	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi Kliniği, Ankara
Hüseyin KARAASLAN	Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Şanlıurfa
Hüseyin KÖSEOĞLU	Doç. Dr., Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Çorum

Hüseyin ÖZKÖK	<i>Uzm. Dr., Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yoğun Bakım Kliniği, Sakarya</i>
Hüsna SARAÇOĞLU	<i>Uzm. Dr., Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Diyarbakır</i>
Hüsnü BAYKAL	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Uzmanı, Ankara</i>
Irmak SAYIN ALAN	<i>Dr. Ankara Güven Hastanesi İç Hastalıkları Uzmanı, Ankara</i>
İşıl İrem BUDAKOĞLU	<i>Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Ankara</i>
İşıl KALAN SARI	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Antalya</i>
İtır ŞİRİNOĞLU DEMİRİZ	<i>Doç. Dr., Özel Beykent Üniversitesi Hastanesi, İstanbul</i>
İsmail KIRLI	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Genel Dahiliye Bilim Dalı, Muğla</i>
İbrahim DEMİRCİ	<i>Uzm. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
İbrahim DOĞAN	<i>Doç. Dr., Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Çorum</i>
İbrahim Etem DURAL	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar</i>
İbrahim GÜNDOĞDU	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara</i>
İbrahim KARADAĞ	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara</i>
İbrahim Nahit ŞENDUR	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi İç Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
İbrahim Nüvit TAHTALI	<i>Uzm. Dr., Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği, Malatya</i>
İbrahim PETEKKAYA	<i>Doç. Dr., İzmir Tınaztepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, İzmir</i>
İbrahim VASİ	<i>Uzm. Dr., Eskişehir Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Eskişehir</i>
İffet DAĞDELEN DURAN	<i>Uzm. Dr., Denizli Devlet Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, Denizli</i>
İlhami BERBER	<i>Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Malatya</i>
İlkay KARTAL	<i>Uzm. Dr., Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, İzmir</i>
İlknur AKKUŞ	<i>Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
İlknur ÖZTÜRK ÜNSAL	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
İlteriş TÜRK	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Cerrahisi Kliniği, Ankara</i>
İlyas TENLİK	<i>Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Ankara</i>
İnsu YILMAZ	<i>Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Kayseri</i>
İpek OMAZ	<i>Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Ankara</i>
İrem BİLGETEKİN	<i>Doç. Dr., Lösante Çocuk ve Yetişkin Hastanesi, Medikal Onkoloji Bölümü, Ankara</i>
İsmail DOĞAN	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi İç hastalıkları Anabilim Dalı Romatoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
İsmet AYDOĞDU	<i>Prof. Dr. Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Manisa</i>
Kaan HELVACI	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Çorum</i>
Kaan OKYAY	<i>Doç. Dr., Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Ankara</i>

İÇ HASTALIKLARI

Kadir Gökhan ATILGAN	Doç. Dr., Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nefroloji-Hipertansiyon ve Transplantasyon Kliniği, Ankara
Kadriye KAHVECİ	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi, Palyatif Bakım Merkezi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Uzmanı, Ankara
Kamil GÖNDEREN	Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Yoğun Bakım Bilim Dalı, İzmir
Kamil İNCİ	Uzm. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yenimahalle Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları ve Yoğun Bakım Birimi, Ankara
Kasım DEMİR	Uzm. Dr., Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteoloji Kliniği, Samsun
Kemal TEKİN	Uzm. Dr., SB Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara
Kutay DEMİRKAN	Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Klinik Eczacılık Anabilim Dalı, Ankara
Kübra ORAL	Uzm. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Sivas
Leyla BATMAZ	Uzm. Dr., Hatay Devlet Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, Hatay
Mahmud İSLAM	Uzm. Dr., Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesi, Nefroloji uzmanı, Zonguldak
Mehmet Akif TOPÇUOĞLU	Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Ankara
Mehmet Ali ERDOĞAN	Prof. Dr. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Malatya
Mehmet Ali EREN	Prof. Dr., Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Şanlıurfa
Mehmet Ali Nahit ŞENDUR	Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Ankara Şehir Hastanesi Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara
Mehmet ARTAÇ	Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Konya
Mehmet ÇITIRIK	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göz Kliniği, Ankara
Mehmet Emin DEMİR	Doç. Dr., Ankara Medica International Hastanesi, Nefroloji Uzmanı, Ankara
Mehmet Hamdi ÖRÜM	Uzm. Dr., Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Psikiyatri Uzmanı, Elazığ
Mehmet Murat UZEL	Doç. Dr., Balıkesir Üniversite Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Balıkesir
Mehmet ÖZEN	Doç. Dr., Bayındır Söğütözü Hastanesi, Hematoloji ve Kemik İliği Nakil Ünitesi, Ankara
Mehmet POLAT	Uzm. Dr., T.C. Sağlık Bakanlığı Üniversitesi Karabük Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Karabük
Mehmet Sercan ERTÜRK	Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, İzmir
Mehmet Sinan DAL	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara
Mehmet ŞENCAN	Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Sivas
Mehmet ŞİMŞEK	Uzm. Dr., Dicle Üniversitesi Tıp, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Diyarbakır
Mehmet TURGUT	Uzm. Dr., Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Diyarbakır
Mehmet ÜNAL	Doç. Dr., Özel Ada Tıp Merkezi, Dermatoloji Uzmanı, İstanbul
Melih PAMUKCU	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara
Melike BALIKOĞLU YILMAZ	Doç. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir
Melike ERMENEK	Diyetisyen, Ankara Şehir Hastanesi, Genel Hastane, Klinik Nutrisyon Ünitesi, Ankara

**Melis DOĞANAY
ÖCALAN**

Dr., Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Ankara

Meltem ŞİMŞEK

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları ve Yoğun Bakım Kliniği, Ankara

Meral MERT

Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Kliniği, İstanbul

Meral SAYGUN

Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Kırıkkale

Mercan TAŞTEMUR

Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Ankara

Melih PAMUKCU

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara, Türkiye

Merih BİRLİK

Prof. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Romatoloji Bilim Dalı, İzmir

Merih KIZIL ÇAKAR

Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Ünitesi, Ankara

Merih YALÇINER

Uzm. Dr., Bozüyük Devlet Hastanesi, Dahiliye Bölümü, İç Hastalıkları Uzmanı, Bilecik

Merve POYRAZ

Uzm. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Kırıkkale

Mesut DEMİRKÖSE

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara

Mesut ÖZKAYA

Prof. Dr., Medical Park Gaziantep Hastanesi, İç Hastalıkları ve Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, Gaziantep

Metin BAĞCI

Uzm. Dr., Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Konya

Metin KEREN

Uzm. Dr., Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İmmünoloji ve Alerji Kliniği, İstanbul

Metin OKŞUL

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Diyarbakır

Mevlüt KIYAK

Uzm. Dr., Prof. Dr., İlhan Varank Sancaktepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Bölümü, İstanbul

Mitat BAHÇECİ

Prof. Dr., Kent Hastanesi, İç Hastalıkları ve Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, İzmir

Muhammed BATUR

Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Van

Muhammed KAYA

Uzm. Dr., Hitit Üniversitesi Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Çorum

Muhammed KIZILGÜL

Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara

Muhammed PARLAK

Dr., Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, İstanbul

**Muhammet Cemal
KIZILARSLANOĞLU**

Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya Şehir Hastanesi İç Hastalıkları Kliniği ve Geratri Kliniği, Konya

**Muhammet Yener
AKPINAR**

Uzm. Dr., Ankara Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Ankara

Murat ÇALAPKULU

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara

Murat DAĞDEVİREN

Uzm. Dr., Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara

Murat KAÇMAZ

Dr. Öğr. Üyesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Hatay

Murat KEKİLLİ

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara

Murat KENDİRCİ

Doç. Dr., Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Çorum

Mustafa AKAR

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Bursa

İÇ HASTALIKLARI

Murathan UYAR	<i>Prof. Dr., İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nefroloji Bilim Dalı, Özel Gaziosmanpaşa Hastanesi, İstanbul</i>
Mustafa ALTAY	<i>Prof. Dr., Özel Muayenehane, İç Hastalıkları ve Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, Ankara</i>
Mustafa AYDEMİR	<i>Uzm. Dr., Afyonkarahisar Devlet Hastanesi, Endokrinoloji Uzmanı, Afyonkarahisar</i>
Mustafa CAN	<i>Uzm. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji Bilim Dalı, Konya</i>
Mustafa CESUR	<i>Dr. Ankara Güven Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Mustafa ÇAPRAZ	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Amasya</i>
Mustafa DEMİRPENÇE	<i>Doç. Dr., İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, İzmir</i>
Mustafa ERGİN	<i>Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Mustafa GÜNDÖĞDÜ	<i>Uzm. Dr., Özel Muayenehane, Dermatoloji Uzmanı, Ordu</i>
Mustafa GÜRBÜZ	<i>Uzm. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Mustafa Kemal KILIÇ	<i>Doç. Dr., Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları ve Geriatri Kliniği, Ankara</i>
Mustafa KOÇ	<i>Doç. Dr., İdeal Göz Hastanesi, Göz Hastalıkları Uzmanı, Kayseri</i>
Mustafa ÖZBEK	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Mustafa YOLCU	<i>Doç. Dr., Yeni Yüzyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Gaziosmanpaşa Hastanesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul</i>
Mutlu DOĞAN	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara</i>
Mutlu DOĞANAY	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Ankara Şehir Hastanesi Genel Cerrahi, Ankara</i>
Muzaffer UĞRAKLI	<i>Uzm. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Konya</i>
Mücadeye DEMİREL	<i>Uzm. Dr., Ankara Porsaklar Devlet Hastanesi Acil Servis, Acil Tıp Uzmanı, Ankara</i>
Nail Burak ÖZBEYAZ	<i>Uzm. Dr., Porsaklar Devlet Hastanesi, Kardiyoloji Uzmanı, Ankara</i>
Naim PAMUK	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, İstanbul</i>
Nazlıhan BOYACI DÜNDAR	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Yoğun Bakım Bilim Dalı, Ankara</i>
Necati ALKIŞ	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Medikal Onkoloji, Ankara</i>
Nergiz EKMEK	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Neslihan BOZKOÇ VASİ	<i>Dr. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Eskişehir</i>
Neşat ÇULLU	<i>Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi Radyoloji Anabilim Dalı, Muğla</i>
Neşe ERSÖZ GÜLÇELİK	<i>Prof. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Nevin SAĞSÖZ	<i>Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
Nihal PİŞKİN	<i>Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Zonguldak</i>
Nihat AYDIN	<i>Uzm. Dr., Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim Araştırma Hastanesi Göz Kliniği, Amasya</i>
Nilüfer ALPAY KANİTEZ	<i>Doç. Dr., Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Nural CEVAHİR	<i>Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Ankara</i>
Nuran Ahu BAYSAL	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara</i>

Nuray ÇAKMAK YILMAZ	<i>Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Nurcan KIRICI BERBER	<i>Uzm. Dr., Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Malatya</i>
Oğuz KONUKOĞLU	<i>Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Gaziosmanpaşa Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniği, İstanbul</i>
Oğuz YILDIRIM	<i>Uzm. Dr., Aksaray Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Aksaray</i>
Olga Meltem AKAY	<i>Prof. Dr., Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Olgun DENİZ	<i>Uzm. Dr., Bursa Şehir Hastanesi, Geriatri Uzmanı, Bursa</i>
Onur ÇOLAK	<i>Uzm. Dr., Fatih Sultan Mehmet Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul</i>
Onur Emre SATILMIŞ	<i>Uzm. Dr., Dr. Bakırköy Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniği, İstanbul</i>
Onur GÖKÇE	<i>Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Yoğun Bakım Bilim Dalı, Ankara</i>
Onur HURŞİTOĞLU	<i>Uzm. Dr., Necip Fazıl Şehir Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, Kahramanmaraş</i>
Osman KUPİK	<i>Uzm. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nükleer Tıp Kliniği, Muğla</i>
Osman Sezer CİRİT	<i>Uzm. Dr., Gaziantep Dr. Ersin Arslan Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Kliniği, Gaziantep</i>
Ömer DİZDAR	<i>Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Medikal Onkoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Ömer Faruk ELMAS	<i>Doç. Dr., Medicana International İstanbul Hastanesi, Dermatoloji Uzmanı, İstanbul</i>
Ömür AYDIN	<i>Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara</i>
Ömür Berna ÇAKMAK ÖKSÜZOĞLU	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara</i>
Özgür BAHADIR	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Haydarapaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gastroenteroloji, İstanbul</i>
Özgür BAYKAN	<i>Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya, Balıkesir</i>
Özgür ÖZEN	<i>Uzm. Dr., Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Ankara</i>
Özgür TANRIVERDİ	<i>Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Muğla</i>
Özgür YANILMAZ	<i>Uzm. Dr., Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mikrobiyoloji Laboratuvarı, İstanbul</i>
Özkan ULUTAŞ	<i>Prof. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı, Malatya</i>
Özlem COŞKUN	<i>Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Ankara</i>
Özlem KARAKAŞ	<i>Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Romatoloji Kliniği, Ankara</i>
Özlem SÖNMEZ	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Öznur AK	<i>Prof. Dr., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kütahya</i>
Öznur SARI	<i>Uzm. Dr., T.C. Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, İç Hastalıkları Uzmanı, Ankara</i>
Öztürk ATEŞ	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara</i>
Pembegül YUMUŞTUTAN	<i>Uzm. Dr., Üsküdar Devlet Hastanesi, İç Hastalıkları Uzmanı, İstanbul</i>
Perim F. TÜRKER	<i>Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara</i>
Pınar AKHANLI	<i>Uzm. Dr., Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Pınar ATAGÜN GÜNEY	<i>Uzm. Dr., Koşuyolu Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, İstanbul</i>
Pınar BORMAN	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara</i>

Pınar ÖNGÜRÜ	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul
Pınar SAĞIROĞLU	Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kayseri
Pırlıl TUNCAY	Dr. Diyetisyen, Ankara Şehir Hastanesi, Genel Hastane, Ankara
R. Haldun GÜNDOĞDU	Prof. Dr., Bozok Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Yozgat
Rabia EKER AKILLI	Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Anabilim Dalı, Adana
Ramazan DERTLİ	Uzm. Dr., Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Malatya
Ramazan GEN	Prof. Dr. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Mersin
Ramis ÇOLAK	Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Samsun
Rana TUNA DOĞRUL	Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Geriatri Kliniği, Ankara
Rana TURKAL	Uzm. Dr., Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Biyokimya Kliniği, İstanbul
Raşit KILIÇ	Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Tokat
Refika BÜBERCİ	Uzm. Dr., Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara
Remzi BAHŞİ	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geriatri Uzmanı, Samsun
Rıdvan MERCAN	Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Tekirdağ, Türkiye
Rıfat EMRAL	Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara
Rıfki ÜÇLER	Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları, Van,
Ruhsen ÖCAL	Doç. Dr., Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nöroloji Kliniği, Antalya
S. İbrahim AKDAĞ	Doç. Dr., Özel Klinik, İç Hastalıkları, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, Van
Saadettin KILIÇKAP	Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Medikal Onkoloji Bilim Dalı, Ankara
Sabahat ÇEKEN	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara
Safa CAN EFİL	Dr. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara
Saime BATIREL	Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı, İstanbul
Salih PAY	Prof. Dr., Özel Korumak Ankara Hastanesi, Romatoloji Bölümü, Ankara
Saltuk Buğra KAYA	Uzm. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Erişkin Alerji ve Klinik İmmünoloji Bilim Dalı, Ankara
Samet YAMAN	Uzm. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara
Sami ÇİFÇİ	Uzm. Dr., Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, İstanbul
Sami EVİRGEN	Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Kastamonu Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kastamonu
Sanem KAYHAN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi İç Hastalıkları Kliniği, Ankara
Seçil VURAL	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara
Seçkin ÖZGÜL	Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara
Seda EREM BASMAZ	Uzm. Dr., Karabük Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Karabük
Seda PÜRNAK	Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dermatoloji Kliniği, Antalya

Seda TURGUT	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr.Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Kliniği, İstanbul
Seher TANRIKULU	Uzm. Dr., İstanbul Haydarpaşa Numune Eğitim Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, İstanbul
Selda SARIKAYA	Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Zonguldak
Selma BOZCAN	Uzm. Dr., Kastamonu Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gastroenteroloji Uzmanı, Kastamonu
Selma DEMİRBAŞ YÜCELİDİ	Uzm. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi İç Hastalıkları/Gastroenteroloji Uzmanı, Sakarya
Selvihan BEYSEL	Doç. Dr., Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Afyonkarahisar
Sema HEPŞEN	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara
Sema KAYMAZ TAHRA	Uzm. Dr., Sancaktepe Şehit Prof Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Romatoloji Kliniği, İstanbul
Sema SEÇİLMİŞ	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kemik İliği Nakil Merkezi, Ankara
Semih BAŞCI	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kemik İliği Nakil Merkezi, Ankara
Semih GÜLLE	Uzm. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Romatoloji Bilim Dalı, İzmir
Semih SÜRMEN	Uzm. Dr., Kırklareli Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Kırklareli
Sena ARICI	Uzm. Dr., Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, Ankara
Senar ŞAN	Uzm. Dr., Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Kocaeli
Seniha ŞENBAYRAK	Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Tıp Fakültesi Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul
Serdal KORKMAZ	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji Kliniği, Kayseri
Serdar DOĞAN	Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı, Hatay
Serdar EFE	Uzm. Dr., Eskişehir Şehir Hastanesi, Dahiliye Yoğun Bakım Ünitesi, Eskişehir
Serdar GÜL	Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kırıkkale
Serdar GÜLER	Prof. Dr., Ankara Liv Hospital, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları, Ankara
Serek TEKİN	Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Van
Serhan ÖZYILDIRIM	Dr. Öğr. Gör., Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Kardiyoloji Enstitüsü, İstanbul
Serkan DEĞİRMENCİOĞLU	Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Denizli
Serkan DUMANLI	Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara
Serkan YAVUZ	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Konya
Serpil SALMAN	Prof. Dr., Özel Medica Klinik, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, İstanbul
Servet ÖZTÜRK	Dr. Öğr. Gör., İstanbul Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, İstanbul
Servet YOLBAŞ	Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Malatya
Sevde Nur FIRAT	Uzm. Dr., Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara
Sevilay AKALP ÖZMEN	Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı, Erzurum
Seyfullah KAN	Doç. Dr., Medical Park Göztepe Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanı, İstanbul
Shute Ailia DAE	Uzm. Dr., Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Ankara

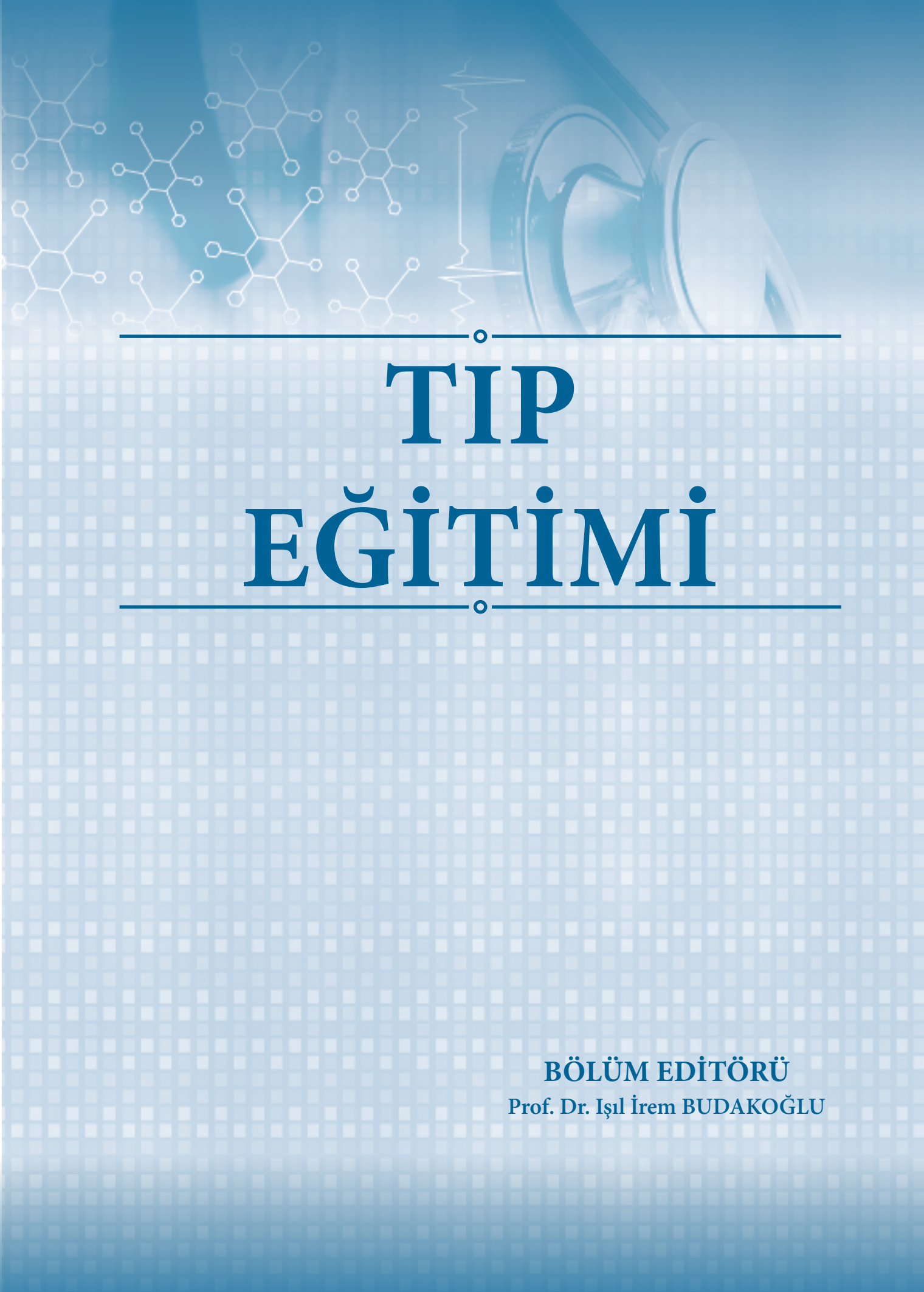
İÇ HASTALIKLARI

Sibel ERTEK YALÇIN	Prof. Dr., Ankara Medical Park Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bölümü, Ankara
Sibel ÜNSAL DELİALİOĞLU	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, Ankara
Simge BARDAK	Uzm. Dr., Dr. Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastanesi, Nefroloji Uzmanı, KKTG
Sinan DEMİRCİOĞLU	Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Konya
Sinan TÜRKKAN	Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Akciğer Nakli Kliniği, Göğüs Hastalıkları Uzmanı, Ankara
Sinem NAMDAROĞLU	Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, İzmir
Sinem Nihal ESATOĞLU	Dr. Öğr. Gör., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İstanbul
Siren SEZER	Prof. Dr., Atılım Üniversitesi Tıp Fakültesi, Medicana International Ankara Hastanesi, Nefroloji, Ankara
Soykan BİÇİM	Uzm. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Malatya
Suzan KESKİN	Uzm. Dr., Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Ankara
Suzan ŞAHİN	Uzm. Dr., Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul
Süheyla KÖMÜR	Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Adana
Süleyman COŞGUN	Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Kütahya
Süleyman ÇETİNKÜNAR	Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği, Adana
Süleyman SAYAR	Uzm. Dr., Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gastroenteroloji Kliniği, İstanbul
Şadan SOYYİĞİT	Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı İmmünoloji ve Alerji Bilim Dalı, Ankara
Şadiye Visal BUTURAK	Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Mersin
Şebnem YÜCEL	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Uzmanı, Ankara
Şeminur HAZNEDAROĞLU	Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Ankara
Şenay DURMAZ CEYLAN	Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Kırıkkale
Şencan BUTURAK	Uzm. Dr., Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği, Adana
Şevki KONUR	Uzm. Dr., Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Uzmanı, Van
Şevki Mustafa DEMİRÖZ	Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı, Ankara
Şeyda ÇANKAYA	Doç. Dr., Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı Antalya
Şeyma TAŞTEMUR	Uzm. Dr., Sivas Numune Hastanesi, İç Hastalıkları Uzmanı, Sivas
Şiho HİDAYET	Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Anabilim Dalı, Malatya
Şimal KÖKSAL CEVHER	Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara
Şuayib YALÇIN	Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Medikal Onkoloji Bilim Dalı, Ankara
Şule CANLAR	Dr. TOBB ETÜ Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bölümü, Ankara
Taner BAYRAKTAROĞLU	Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Zonguldak
Talat KILIÇ	Prof. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Malatya

Tamer SELEN	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, Ankara</i>
Taner AKYOL	<i>Uzm. Dr., Özel Samsun Liv Hospital Gastroenteroloji Bölümü, Samsun</i>
Tevfik OĞUREL	<i>Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Kırıkkale</i>
Tevfik SABUNCU	<i>Prof. Dr., Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Şanlıurfa</i>
Timuçin ÇİL	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Onkoloji Kliniği, Adana</i>
Tolga AKKAN	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Tolga DÜZENLİ	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, İstanbul</i>
Tuba HACİBEKİROĞLU	<i>Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Sakarya</i>
Tuğba KİP	<i>Uzm. Dr., İstanbul Gaziosmanpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nefroloji Kliniği, İstanbul</i>
Tuğçe Nur YİĞENOĞLU	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Hematoloji ve Kök Hücre Nakil Merkezi, Ankara</i>
Tuğçe ŞAHİN ÖZDEMİREL	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Turgay ULAŞ	<i>Prof. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, KKTC</i>
Tülay ÇEVLİK	<i>Uzm. Dr., Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Biyokimya Kliniği, İstanbul</i>
Tülay OMMA	<i>Uzm. Dr., Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Türkan GÜRAY	<i>Uzm. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dermatoloji Kliniği, İzmir</i>
Türkan METE	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Kliniği, Samsun</i>
Ufuk AVCIOĞLU	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Samsun</i>
Uğur BAL	<i>Uzm. Dr., Etimesgut Şehit Sait Ertürk Devlet Hastanesi, Acil Tıp Uzmanı, Ankara</i>
Uğur ÖZDEMİR	<i>Uzm. Dr., Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi İç Hastalıkları ve Yoğun Bakım Kliniği, Ankara</i>
Umut PAMUKÇU	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Ankara</i>
Utku Erdem SOYALTIN	<i>Uzm. Dr., Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi Endokrinoloji Kliniği, İstanbul</i>
Ülkü YALÇINTAŞ ARSLAN	<i>Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Onkoloji Kliniği, Ankara</i>
Vedat GENCER	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nefroloji Bilim Dalı, Yozgat</i>
Vedat HAMURYUDAN	<i>Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İstanbul</i>
Veli YAZISIZ	<i>Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, Antalya</i>
Volkan GÖKBULUT	<i>Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi Gastroenteroloji Kliniği, Ankara</i>
Yahya ATAYAN	<i>Uzm. Dr. Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, Malatya</i>
Yakup YİĞİT	
Yasemin COŞKUN YAVUZ	<i>Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı, Konya</i>
Yasin ÖZCAN	<i>Doç. Dr., FEBO Başkent Üniversitesi İstanbul Hastanesi, İstanbul</i>
Yasir Furkan ÇAĞIN	<i>Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Malatya</i>
Yavuz Selim KIYAK	<i>Dr. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Ankara</i>

İÇ HASTALIKLARI

Yeşim ÖZGÜLER	<i>Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Romatoloji Bilim Dalı, İstanbul</i>
Yusuf AÇIKGÖZ	<i>Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Malatya</i>
Yusuf HOŞOĞLU	<i>Uzm. Dr., Adıyaman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Adıyaman</i>
Yusuf KOÇAK	<i>Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Kırşehir</i>
Yusuf KUSERLİ	<i>Doç. Dr., Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kal ve Damar Cerrahisi Kliniği, İstanbul</i>
Yusuf Ziya ŞENER	<i>Uzm. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Ana Bilim Dalı, Ankara</i>
Yucel KARACA	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Elazığ Fethi Sekin Şehir Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Kardiyoloji Anabilim Dalı</i>
Yüksel ÜRÜN	<i>Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Zafer ARIK	<i>Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Medikal Onkoloji Bilim Dalı, Hacettepe Kanser Enstitüsü, Ankara</i>
Zafer ERCAN	<i>Uzm. Dr., Bartın Devlet Hastanesi, Nefroloji Uzmanı, Bartın</i>
Zafer PEKKOLAY	<i>Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları-Endokrinoloji, Diyarbakır</i>
Zafer YALIM	<i>Doç. Dr., Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar</i>
Zehra KARACAER	<i>Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Ankara</i>
Zehra SELİM EROĞLU	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Zeka ABBASOV	<i>Uzm. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç hastalıkları Anabilim Dalı Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara</i>
Zeki İSLAMOĞLU	<i>Uzm. Dr., Uzm. Dr. Isparta Şehir Hastanesi, Gastroenteroloji Uzmanı, Isparta</i>
Zeynel A. SAYINER	<i>Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Gaziantep</i>
Zeynep ÇELEBİ SÖZENER	<i>Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara</i>
Zeynep ERAYMAN ÖZEN	<i>Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara</i>
Zeynep SARAL ÖZTÜRK	<i>Uzm. Dr., Atatürk Sanatoryum Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği, Ankara</i>
Zuhal ÖZİŞLER	<i>Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara</i>
Zülfüye ERBAŞ	<i>Dyt. Ankara Şehir Hastanesi, MH-2 Klinik Nutrisyon Ünitesi, Ankara</i>

TIP EĞİTİMİ

BÖLÜM EDITÖRÜ
Prof. Dr. Işıl İrem BUDAKOĞLU

TIP EĞİTİMİ

BÖLÜM EDITÖRÜ: Prof. Dr. Işıl İrem BUDAKOĞLU

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm - Dünyada ve Türkiye'de İç Hastalıkları Eğitimi..... 3	3. Bölüm - İç Hastalıklarında Ekip Çalışması ve Liderlik..... 14
• Yavuz Selim KIYAK	• Işıl İrem BUDAKOĞLU
2. Bölüm - İletişim Becerileri..... 8	4. Bölüm - Mentörlük..... 20
• Özlem COŞKUN	• Özlem COŞKUN

Dünyada ve Türkiye'de İç Hastalıkları Eğitimi

Yavuz Selim KIYAK

BÖLÜM 1

DÜNYADA İÇ HASTALIKLARI EĞİTİMİ

Başlangıç

1800'lü yılların sonlarında tıp eğitimi, klinik ortamdaki tecrübelerden çok kitaplar üzerinden teorik bir temelde gerçekleştirilmekteydi. William Osler'in girişimleri öncülüğünde öğrencilerin sadece kitaplar üzerinden teorik olarak değil, esas olarak klinik tecrübeler yaşama yoluyla eğitim görmesinin önü açılmıştır.¹ Bu değişimde olduğu gibi, iç hastalıkları eğitimi de yıllar içinde tıp eğitimindeki gelişmelere paralel olarak sürekli dönüşerek bugünkü hâlini almıştır. Tıp eğitimi alanındaki gelişmeleri ele almadan sadece iç hastalıkları eğitimini incelemek mümkün değildir. Bu yüzden, yazıda iç hastalıkları eğitimindeki gelişmeler tıp eğitimindeki gelişmelerden yola çıkılarak ifade edilecek, daha çok mezuniyet sonrası (uzmanlık) iç hastalıkları eğitimine ağırlık verilerek bir anlatım yapılacaktır.

İç hastalıkları hekimlerini pratisyen hekimlerin danıştığı kişiler olarak tanımlayan Osler, iç hastalıkları (internal medicine) ifadesini Almanya'da aldığı eğitim sırasında "innere Medizin" ("kliniğin içinden" anlamında) şeklinde görmüş ve bunu ABD'ye taşıyarak ifadenin uluslararasılaşmasına ön ayak olmuştur.^{2,3} 1800'lü yılların sonunda tıp eğitiminde Osler'in neden olduğu değişimler başlamış, 1910'da standardizasyonu ve yaparak öğrenmeyi vurgulayan Flexner raporu ile tıp eğitiminde yeni bir çağ açılmıştır.⁴ Geleneksel tıp eğitiminin eğitici merkezli, bilgi toplamaya dayalı, disipline dayalı, hastane temelli, esnek olmayan, usta-çırak ilişkisine dayalı yapısı yıllar içinde etkisini kaybetmiş, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren öğrenci merkezli, probleme dayalı, entegre, toplum temelli, seçmelileri de içeren esnek ve sistematik bir tıp eğitimine yerini bırakmaya başlamıştır.¹

Çıktıya ve Yeterliliğe Dayalı Eğitim

Günümüzde iç hastalıkları eğitiminin özellikle mezuniyet sonrası (uzmanlık eğitimi) kısmının yapısı, 1990'larda ivmelenen Çıktıya (Outcome) ve Yeterliliğe (Competency) Dayalı Tıp Eğitimi anlayışı ile şekillenmiştir.^{5,6} Uzmanlık eğitimi süreçlerinde çıktıya dayalı tıp eğitimi anlayışı hâkim değilken zamana dayalı geleneksel bir eğitim gerçek-

leştirilmekteydi. Örneğin bir uzmanlık öğrencisinin mezun olması için belirli sayıda yıl boyunca iç hastalıkları kliniğinde bulunması, çeşitli rotasyonlar yaparak süreçlere iştirak etmesi zorunlu ve yeterliydi. Öğrencilerin yaşayacağı süreçler, kişisel seviyelerine ve gelişim hızlarına bağlı olarak değişmiyordu. Öğrenci kendisini normalden daha kısa sürede geliştirmiş olsa bile eğitiminin daha ileri kısımlarına geçemiyordu, o kısımla ilgili belirlenmiş eğitim süresini tamamlamak zorundaydı. Öğrencilerin değerlendirilmesi sistematik bir şekilde gerçekleştirilmiyor, eğiticilerin öğrencilerin yeterlilik düzeyleri ile ilişkisiz görüşleri kararlarda önemli rol oynuyordu. Ölçme-değerlendirme (sınavlar) sadece eğitim sürecinin sonunda gerçekleştiriliyordu. Geçme kalma kararı, öğrencinin birlikte eğitim gördüğü diğer öğrencilerin seviyesine göre (norm-referenced) verilmekteydi. Aynı seviyedeki öğrenci, üst düzey bir grubun içinde düşük, düşük seviyedeki bir grubun içinde üst düzey görülmekteydi.⁶⁻⁹

Çıktıya ve yeterliliğe dayalı tıp eğitiminin yaygınlaşması ile birlikte, tıp eğitiminin genelinde olduğu gibi iç hastalıkları eğitiminin de odak noktası eğitimin süresi olmaktan çıkmıştır. Çıktıya ve yeterliliğe dayalı iç hastalıkları eğitim programlarında odaklanılan esas kısım, çıktılar ve bu çıktıların yeterlilik düzeyinde olup olmadığıdır. Böyle bir anlayışla gerçekleştirilen eğitimde gruptaki diğer öğrencilerin ne düzeyde olduğu, öğrenci için verilen geçme kalma kararını etkilemez (criterion-referenced). Önemli olan, öğrencinin eğitimi biterken, eğitim sürecinin başında belirlenen "yeterlilik çıktısı"na sahip olup olmadığıdır.⁶⁻⁹

Yeterliliğin ölçümü doğrudan gözlemlerle, olabildiğince objektif yöntemler kullanılarak yapılır. Örneğin mini klinik değerlendirme (mini-Clinical Evaluation Exercise/mini-CEX), prosedürel becerilerin doğrudan gözlemi (Direct Observation of Procedural Skills/DOPS) gibi çalışma yerine dayalı (workplace-based) değerlendirme araçları, bu amaçla kullanılmaktadır.^{10,11} Sınav, eğitim programının sonunda bir kez olup bitmez, eğitim sürecinin bütününe yayılmış-

GENEL DAHİLİYE

BÖLÜM EDITÖRÜ
Doç. Dr. İlhami BERBER

GENEL DAHİLİYE

Doç. Dr. İlhami BERBER

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm - Hastalıkların Önlenmesi ve Koruyucu Yaklaşımlar 27	23. Bölüm - Ödem 183
• Didem DAYMAZ	• Hatice CAN, Özkan ULUTAŞ
2. Bölüm - Hasta ve Hekim Hakları 33	24. Bölüm - Karın Ağrısı, Bulantı, Kusma ve Hazımsızlık 188
• Meral SAYGUN	• Ali Rıza ÇALIŞKAN, Yasir Furkan ÇAĞIN
3. Bölüm - Hastanın İlk Değerlendirmesi ve Öykü Alma 39	25. Bölüm - Kabızlık (Konstipasyon) 194
• Soykan BİÇİM, İlhami BERBER	• Yahya ATAYAN, Mehmet Ali ERDOĞAN
4. Bölüm - Genel Görünüm ve Vital Bulguların Değerlendirilmesi 43	26. Bölüm - Asitli Hastaya Yaklaşım 200
• Mercan TAŞTEMUR	• Mehmet Ali ERDOĞAN, Yahya ATAYAN
5. Bölüm - Baş-Boyun Muayenesi 53	27. Bölüm - Hepatomegali 205
• Mustafa ÇAPRAZ	• Osman SAĞLAM, Yasir Furkan ÇAĞIN
6. Bölüm - Kardiyovasküler Sistemin Fizik Muayenesi 57	28. Bölüm - Splenomegalili Hastaya Yaklaşım 210
• Pembegül YUMUŞTUTAN	• İlhami BERBER, İsmet AYDOĞDU
7. Bölüm - Solunum Sistemi Hastalıklarında Fizik Muayene 67	29. Bölüm - Sarılıklı Hastaya Yaklaşım 215
• Hilal ERMİŞ	• Ramazan DERTLİ, Şevki KONUR
8. Bölüm - Karın Muayenesi 75	30. Bölüm - Anemili Hastaya Yaklaşım 226
• Ali Rıza ÇALIŞKAN, Yasir Furkan ÇAĞIN	• İlhami BERBER, Ahmet SARICI
9. Bölüm - Nörolojik Muayene 79	31. Bölüm - Polisitemili Hastaya Yaklaşım 230
• Ayşe ERDOĞAN KAYA	• Ali DOĞAN, Nurcan KIRICI BERBER
10. Bölüm - Kas İskelet Sistemi Muayenesi 83	32. Bölüm - Kanamalı Hastaya Yaklaşım 235
• Servet YOLBAŞ	• Sinem NAMDAROĞLU, İlhami BERBER
11. Bölüm - Lenfadenopati ve Periferik Lenf Bezi Muayenesi 104	33. Bölüm - Periferik Kan Yaymasının Değerlendirilmesi 241
• İlhami BERBER, Nurcan KIRICI BERBER	• İsmet AYDOĞDU, İlhami BERBER
12. Bölüm - Deri Muayenesi 109	34. Bölüm - Siyanoz 247
• Mustafa GÜNDOĞDU	• Atilla BULUR
13. Bölüm - Semptoma Sistemik Yaklaşım 113	35. Bölüm - Baş dönmesi (Vertigo) 250
• Şeyma TAŞTEMUR	• Ayça Serap ÇAKIR
14. Bölüm - Ateş, Hipertermi ve Döküntü 126	36. Bölüm - Uyku Bozuklukları 259
• Sanem KAYHAN, İbrahim Nahit ŞENDUR	• Ayşe ERDOĞAN KAYA
15. Bölüm - Kronik Halsizlik-Yorgunluk ve Kronik Yorgunluk Sendromu 134	37. Bölüm - Uygun Tetkik İsteme, Gereksiz Tanı ve Tedaviden Kaçınma 264
• Hakan VAROL, Aydın ÇİFCİ	• S. İbrahim AKDAĞ
16. Bölüm - Kilo Kaybı 139	38. Bölüm - Eritrosit Sedimentasyon Hızı ve ASO Yüksekliğine Yaklaşım, Akut Faz Reaktanları 270
• Emine ŞENER AYDIN, Bahri EVREN	• Muhammed KAYA
17. Bölüm - Boyun ve Sırt Ağrısı 142	39. Bölüm - Pansitopenik Hastaya Yaklaşım 275
• Seda EREM BASMAZ	• İlhami BERBER, Sinem NAMDAROĞLU
18. Bölüm - Üst Solunum Yolu Enfeksiyonu Bulguları 149	40. Bölüm - İdrar İnkontinansına Yaklaşım 280
• Seda EREM BASMAZ	• İbrahim Nüvit TAHTALI
19. Bölüm - Nefes Darlığı Olan Hastaya Yaklaşım 156	41. Bölüm - Palyatif Bakım ve Yaşam Sonu Bakım 295
• Nurcan KIRICI BERBER, Talat KILIÇ	• Arif YÜKSEL
20. Bölüm - Hemoptizi 161	42. Bölüm - Palyatif Bakımda Ağrı Yönetimi 301
• Gazi GÜLBAŞ	• Gözde Nur ERKAN, Gülçin AYDIN
21. Bölüm - Göğüs Ağrısına Yaklaşım 167	43. Bölüm - Palyatif Bakım Hastasında Yara Tedavisi 308
• Yakup YİĞİT, Adil BAYRAMOĞLU	• Murat KENDİRCİ
22. Bölüm - Çarpıntısı Olan Hastaya Yaklaşım 176	44. Bölüm - Palyatif Bakımda Destek Tedavileri 315
• Şiho HİDAYET, Yücel KARACA	• Gülçin ŞENEL, Gonca OĞUZ, Fatih GÖKSEL
	45. Bölüm - Onkolojik Bakımda Palyatif Tedavi 326
	• Ash YILDIRIM, Soykan BİÇİM

Hastalıkların Önlenmesi ve Koruyucu Yaklaşımlar

Didem DAYMAZ

BÖLÜM 1

Günümüzde birçok hastalığın önlenabilir nedenlerden kaynaklandığı, koruyucu hekimlik anlayışıyla birçok olumsuz sağlık sonucunun önlenabilir olduğu ya da erken fark edilerek tedavi edilebileceği bilinmektedir. Hastalıkların önlenabilir boyutunu ve koruyucu tıbbi uygulamaları daha iyi anlayabilmek için hekimlik yaklaşımının tarihsel gelişim sürecini değerlendirmek önemlidir. Hekimlik bilimi, temelde dört dönemde incelenmektedir. İlk dönem 'Hekimliğin Bulgusal (Semptomatik) Dönemi'dir. İnsanlık tarihi ile başladığı düşünülen ve 19. yüzyıla dek süren bu dönemde hastalıkların neden sonuç ilişkisinin bilinmediği ve görünen tüm semptomların ayrı bir hastalık olarak değerlendirildiği görülmektedir. Her semptom için ayrı iyileştirme yöntemlerinin uygulandığı bu dönemden sonra 'Hekimliğin Laboratuvar Dönemi' gelmektedir. Louis Pasteur ve arkadaşları, 19. yüzyıl sonlarına doğru, mikroorganizmayı bulmadan bir hastalığın mikroorganizmadan kaynaklandığını göstererek kuduza karşı aşı geliştirmişlerdir. Bu buluştan sonra hekimlerin tamamına yakını hastalıkların kaynağının mikroorganizmalar olduğunu düşünmeye başlamış, bu alana ağırlık vermişlerdir. Bu dönemde 'hasta yoktur, hastalık vardır' görüşü ağırlık kazanmıştır. Uzun sürmeyen bu dönemin ardından 'Hekimliğin Klinik Dönemi' başlamış, hastalıkların gidişatının kişiden kişiye farklılık gösterdiği, hastalığın seyrinde mikroorganizmalar kadar kişilerin dirençleri gibi bireysel farklılıkların da oldukça önemli olduğu görülmüştür. 'Hastalık yoktur, hasta vardır' yaklaşımı benimsenmiş, hekimlerin çoğu kliniklerinde hastaların tüm özelliklerini detaylı olarak değerlendirmeye başlamıştır. Su süreç 1950'li yılların başlarına kadar devam etmiştir.¹

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün (1948) kuruluşuyla beraber olumsuz sağlık çıktılarının birçoğunun beslenme problemleri, sağlıksız yaşam koşulları gibi nedenlerden kaynaklandığı ve koruyucu hekimlik uygulamaları ile önlenebileceği görülmüştür. Ayrıca koruyucu hizmetlerin iyileştirici hizmetlerden daha ucuz olduğu görüşü önem kazanmıştır. DSÖ, herkesin, sosyal ve ekonomik yönden üretken bir yaşam sürdürebileceği sağlık düzeyine erişmesini sağlamanın asıl amaç olduğunu açıklamış, bunun için hastalıklardan korunma ve sağlığı geliştirici uygulamaların gerekliliğini vurgulamıştır.^{1,2}

Koruyucu sağlık yaklaşımı ve halk sağlığı anlayışının gelişmesiyle birlikte bu güne kadar geçen süreçte koruyucu sağlık hizmetleri sayesinde (sanitasyon, aşılama, ana çocuk sağlığı hizmetleri, sağlıklı çalışma ortamları, tütün kontrolü gibi) sağlık alanında büyük başarılar elde edilmiştir.¹

Koruyucu Sağlık Hizmetleri ve Bulaşıcı Olmayan Hastalık Yükü

Koruyucu sağlık hizmetleri, hastalıkların meydana gelmemesi için gerekli önlemlerin alınması ve bireyleri hastalıktan, yaralanmaktan, sakat kalmaktan ve erken ölümden korumayı amaçlayan sağlık yaklaşımıdır. Koruyucu sağlık hizmetlerinde, hijyen ve sanitasyon uygulamaları, toplumun hastalık ve sağlık konularında bilgilendirilmesi/egitimi, bulaşıcı hastalıklarla mücadele, aşılama gibi uygulamalarla hastalıkların tedavisinden çok önlenmesi ön planda tutulmaktadır.^{3,4}

Koruyucu sağlık hizmetleri üç grupta incelenmektedir:⁴

1. Primer (birincil) koruma: Kişide hastalık gelişmeden önce önlemler olarak o hastalığın gelişmesinin önlenmesidir.

2. Sekonder (ikincil) koruma: Kişide hastalık belirtileri ortaya çıkmadan önce ya da hafif belirtilerin olduğu dönemde (erken) tespit edilerek tedaviye erken başlanmasının sağlanmasıdır.

3. Tersiyer (üçüncül) koruma: Kişiyi hastalığın kötü sonuçlarından korumayı amaçlar ve hastalık geliştikten sonra tedavinin en iyi şekilde yapılmasını, sekellerin rehabilitasyonunu kapsar.

Koruyucu sağlık yaklaşımının gelişmesi ve halk sağlığı uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte yaşam süresi uzamış, bunun sonucu olarak ta kronik/dejeneratif hastalıkların sayısı artmıştır.^{1,3} DSÖ, bulaşıcı olmayan hastalıklara bağlı ölümlerin arttığını ve 2019 yılında Dünya genelinde en fazla ölüme neden olan on hastalığın yedisinin bulaşıcı olmayan hastalıklara bağlı gerçekleştiğini bildirmiştir. En fazla ölüme neden olan ilk 10 hastalık arasında yer alan bulaşıcı olmayan hastalıklar, 2019'da meydana gelen tüm ölümlerin

HEMATOLOJİ

BÖLÜM EDITÖRÜ
Doç. Dr. Mehmet Sinan DAL

HEMATOLOJİ

Doç. Dr. Mehmet Sinan DAL

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm - Hematopoez ve Hematopoietik Büyüme Faktörleri 1607	18. Bölüm - Miyelodisplastik Sendrom..... 1715
• Mehmet ÖZEN	• Turgay ULAŞ
2. Bölüm - Periferik Kan Yayma ve Değerlendirmesi 1610	19. Bölüm - Akut Miyeloid Lösemi 1718
• Ayşe KAYA, İsmet AYDOĞDU	• Metin BAĞCI, Abdulkadir BAŞTÜRK
3. Bölüm - Demir Metabolizması ve Demir Eksikliği Anemisi 1618	20. Bölüm - Akut Lenfoblastik Lösemi 1724
• Dicle İSKENDER	• Sinan DEMİRCİOĞLU
4. Bölüm - Vitamin B12 ve Folat Eksikliğine Bağlı Anemi 1623	21. Bölüm - Kronik Lenfositik Lösemi..... 1731
• Mehmet ŞENCAN, Kübra ORAL	• Serdal KORKMAZ
5. Bölüm - Kronik İnflamasyon Anemisi..... 1629	22. Bölüm - Kronik Miyeloid Lösemi..... 1738
• Deram BÜYÜKTAŞ, Olga Meltem AKAY	• Tuba HACİBEKİROĞLU
6. Bölüm - Otoimmün ve İntravasküler Hemolitik Anemiler..... 1634	23. Bölüm - Hodgkin Lenfoma 1742
• Filiz YAVAŞOĞLU	• Hikmetullah BATGI
7. Bölüm - Hemolitik Anemiler: Eritrosit Membran ve Enzim Defektleri 1643	24. Bölüm - Hodgkin Dışı Lenfomalar..... 1753
• Hatice TERZİ, Kübra ORAL	• Sinem NAMDAROĞLU
8. Bölüm - Talasemiler 1648	25. Bölüm - Multipl Miyelom Tanı ve Tedavisi 1762
• Aydan AKDENİZ	• Soykan BİÇİM, İlhami BERBER
9. Bölüm - Orak Hücre Hastalığı 1654	26. Bölüm - Amiloidozis 1768
• Anıl TOMBAK	• Derya ŞAHİN, Merih KIZIL ÇAKAR
10. Bölüm - Kemik İliği Yetersizliği Sendromları..... 1660	27. Bölüm - Plazma Hücre Hastalıkları..... 1773
• Hikmetullah BATGI, Mehmet Sinan DAL	• İtır ŞİRİNOĞLU DEMİRİZ
11. Bölüm - Lökositoz ve Lökopeni 1672	28. Bölüm - Hematolojide Temel Genetik 1779
• Murat KAÇMAZ	• Ersin BOZAN, Haktan Bağış ERDEM
12. Bölüm - Trombositopeniye Yaklaşım..... 1677	29. Bölüm - Hematolojide Temel Akış Sitometri Uygulamaları 1783
• Sema SEÇİLMİŞ, Merih Kızıl ÇAKAR	• Nuran Ahu BAYSAL
13. Bölüm - Eozinofilik Hastaya Yaklaşım..... 1681	30. Bölüm - Hematopoietik Kök Hücre Nakli 1790
• Atakan TEKİNALP	• Burcu ASLAN CANDIR, Mehmet Sinan DAL
14. Bölüm - Kronik Miyeloproliferatif Hastalıklar: Polisitemia Vera, Esansiyel Trombositemi, Primer Miyelofibrozis..... 1687	31. Bölüm - Hematolojik Malignitelerde Hedefe Yönelik Tedaviler..... 1801
• Fatoş Dilan ATILLA	• Abdullah KARAKUŞ
15. Bölüm - Kanama Bozukluğuna Yaklaşım..... 1692	32. Bölüm - Car T Hücre Tedavisi 1806
• Merih KIZIL ÇAKAR	• Samet YAMAN, Tuğçe Nur YİĞENOĞLU
16. Bölüm - Tromboembolizme Yaklaşım 1697	33. Bölüm - Hematoloji Gözüyle Gaucher Hastalığı..... 1809
• Bahar UNCU ULU	• Gül İLHAN
17. Bölüm - Transfüzyon Tıbbı 1706	34. Bölüm - Yetişkinlerde Langerhans Hücreli Histiositozis..... 1813
• Semih BAŞCI, Fevzi ALTUNTAŞ	• Ayşegül TETİK
	35. Bölüm - Hematolojide Aferezin Kullanımı..... 1822
	• Bahar UNCU ULU, Ali KILINÇ
	36. Bölüm - Hematolojik Hastalıkların Oral Bulguları 1827
	• Umut PAMUKÇU

Hematopoez ve Hematopoetik Büyüme Faktörleri

BÖLÜM 1

Mehmet ÖZEN

İSİMLENDİRME

- Hemato=Kan
- Poezis=Üretim
- Po(i)etic=Üretim ile ilgili
- Hematopoez: Kan Üretimi
- Hematopoietik: Kan üretimi ile ilgili

KAN

Bir insanın vücut ağırlığının yaklaşık olarak 1/13'ünü kan oluşturur. Yani 5-6 lt kanımız vardır. Kanımızın yaklaşık %55'ini plazma, geri kalan %45'ini hücreler oluşturmaktadır. Kanın hücresel kısmı olarak ifade edilen kısmın %41'ini eritrositler ve %4'ünü de lökosit ve trombositler oluşturmaktadır. Plazmanın içerisinde albümin, su, elektrolitler, globulinler, hormonlar bulunmaktadır.

Lökositler, akyuvar veya beyaz kan hücreleri olarak da adlandırılabilir. Vücudun savunmasından sorumludur. Eritrositler alyuvar veya kırmızı kan hücreleri olarak bilinir. Dokulara oksijen taşınmasından sorumludur. Trombositler kan pulcuğu veya platelet olarak da bilinmektedir. Pıhtılaşmadan sorumludur. Hematopoez kandaki tüm bu hücrelerin üretimidir.

Kan hücreleri Romanovsky boyası ile boyanarak ışık mikroskobu altında incelenebilir. Bu amaçla Giemsa ve Wright boyası da kullanılabilir. Bu boyalarda DNA gibi asidik proteinler metilen mavisi ile boyanarak mavi renkli görünür. Boyanın içerisindeki eozin ise bazik proteinleri boyayarak kırmızı bir görünüm verir.¹

Lökositler normalde 4.000-10.000x10⁶/μL miktarında kanda bulunurlar. Azalırsa lökopeni, artarsa lökositoz olarak adlandırılır. Lökositler boyanmalarına göre iki ana gruba ayrılır:

Granülositler ve Agranülositler

- Granülositler yoğun boyanan granül içeren lökositlerdir. Boyanmaya göre kırmızı boyanırsa eozinofil, mavi boyanırsa bazofil, nötral renkte boyanırsa nötrofil ismini alır.

- Agranülositler yoğun boyanan granül içermeyen lökositlerdir. Tek ve büyük bir çekirdeğe sahip olduklarından mononükleer hücreler ismiyle de anılmaktadır. Bunlar da lenfosit ve monositlerdir.

LÖKOSİT FORMÜLÜ

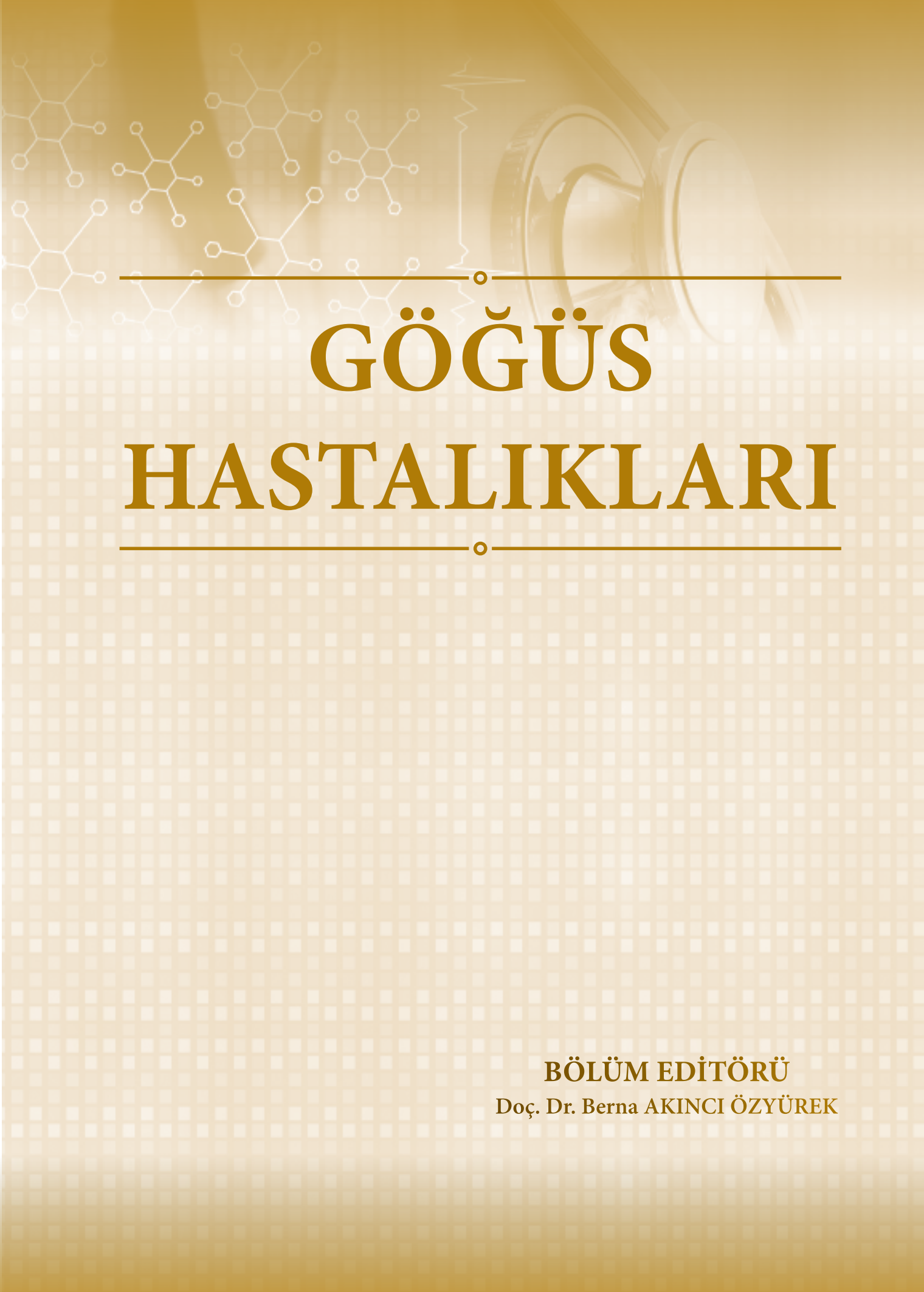
Lökositlerin periferik kanda normalde bulunma oranıdır. Periferik kanda en çok bulunan lökosit nötrofildir. Onu sırasıyla lenfosit, monosit, eozinofil ve bazofil takip eder. Bu hücrelerin oranlarının artması yani lökosit formülündeki değişimler çeşitli hastalıklarda gözlenmektedir (**Tablo 1**).

Tablo 1. Lökosit formülü	
Hücre	Yüzde
Nötrofil	%60-70
Lenfosit	%20-30
Monosit	%2-10
Eozinofil	%1-4
Bazofil	%0,5
Diğer (Çomak vb.)	%1-2

Nötrofil: Nötrofiller, polimorfonükleer lökosit isimleriyle de anılırlar. Normalde lökositlerin %60-70'ini oluştururlar. 3000-7000 x10⁶/μL oranında bulunurlar. Azalırsa nötropeni, artarsa nötrofil olarak adlandırılırlar. Parçalı çekirdekleri mevcuttur. Granülleri nötral özelliktedir.

Lenfosit: Normalde lökositlerin %20-30'unu oluştururlar. Normalde 1000-5000 x10⁶/μL olarak periferik kanda bulunurlar. Natural Killer (Doğal katil) hücreleri veya Large granüler lenfosit olarak bilinen alt grupları da mevcuttur. T ve B lenfosit olarak da sınıflandırılırlar. Küçük hücrelerdir büyük çekirdek ve dar sitoplazma hücreleri vardır. Large granüler lenfosit dışında sitoplazmalarında granül bulunmaz.

Monosit: Normalde lökositlerin %2-10'unu oluşturur. 100-1000x10⁶/μL oranında bulunur. Azalırsa monositopeni, artarsa monositoz olarak adlandırılır. Katlanmış çekirdekleri granülsüz geniş sitoplazmaları vardır.

GÖĞÜS HASTALIKLARI

BÖLÜM EDITÖRÜ
Doç. Dr. Berna AKINCI ÖZYÜREK

GÖĞÜS HASTALIKLARI

Doç. Dr. Berna AKINCI ÖZYÜREK

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm - Solunum Sistemi Anatomisi 2411	15. Bölüm - Vaskülitler ve Difüz Alveoler Hemoraji 2564
• Mesut DEMİRKÖSE	• Burcu YORMAZ
2. Bölüm - Solunum Fizyolojisi ve Savunma Mekanizmaları 2416	16. Bölüm - Plevral Efüzyona Yaklaşım 2570
• Pınar ATAGÜN GÜNEY	• Hatice Eylül BOZKURT YILMAZ
3. Bölüm - Solunum Hastalıkları Semptomları ve Fizik Muayene 2323	17. Bölüm - Pnömotoraks ve Şilotoraks 2576
• Abdullah KANSU	• Gülşen YILMAZ, Şevki Mustafa DEMİRÖZ
4. Bölüm - Akciğer Grafisi ve Diğer Görüntüleme Yöntemleri 2432	18. Bölüm - Pulmoner Tromboemboli 2589
• Özgür Özen	• Zehra SELİM EROĞLU
5. Bölüm - Solunum Fonksiyon Testleri ve Arteriyel Kan Gazı Değerlendirme 2446	19. Bölüm - Soliter Pulmoner Nodül, Akciğer Kanseri, Malign Mezotelyoma 2601
• Burcu YORMAZ	• Özlem SÖNMEZ
6. Bölüm - Akut Bronşit 2454	20. Bölüm - Pulmoner Hipertansiyon 2612
• Zeynep ERAYMAN ÖZEN	• Esmâ Sevil AKKURT
7. Bölüm - Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı 2464	21. Bölüm - Solunum Yetmezliği ve Destek Tedavi Prensipleri 2622
• Aylin ÇAPRAZ	• Hüsnü BAYKAL
8. Bölüm - Pnömoniler 2469	22. Bölüm - Mesleksel Akciğer Hastalıkları 2631
• Hüseyin ARPAĞ	• Bilge AKGÜNDÜZ ÜZMEZOĞLU
9. Bölüm - Akciğer Apsesi 2486	23. Bölüm - Gebelik ve Akciğer 2643
• Tuğçe ŞAHİN ÖZDEMİREL	• Serkan YAVUZ
10. Bölüm - Tüberküloz 2496	24. Bölüm - Uykuda Solunum Bozuklukları 2653
• Filiz ÇİMEN	• Mesut DEMİRKÖSE
11. Bölüm - Non-tüberküloz Mikobakteri Enfeksiyonları 2523	25. Bölüm - Sigara Bırakma ve Yeni Tütün Ürünleri 2657
• Filiz ÇİMEN	• Özlem SÖNMEZ
12. Bölüm - İdiyopatik İnterstisyel Pnömoniler 2528	26. Bölüm - Akciğer Transplantasyonu, Nakil Endikasyonları, Nakil Adayının Seçimi ve Nakil Öncesi Hazırlık Testleri 2664
• Berna AKINCI ÖZYÜREK	• Sinan TÜRKKAN
13. Bölüm - Sarkoidoz 2544	27. Bölüm - Solunum Sistemi Acilleri 2671
• Derya YENİBERTİZ	• Zeynep Saral ÖZTÜRK
14. Bölüm - Nadir İnterstisyel Akciğer Hastalıkları 2553	28. Bölüm - Mediasten, Göğüs Duvarı ve Diyafragma Hastalıkları 2679
• Derya YENİBERTİZ	• İlteriş TÜRK, Şevki Mustafa DEMİRÖZ

Solunum Sistemi Anatomisi

BÖLÜM 1

Mesut DEMİRKÖSE

Solunum sistemi, kaslar, göğüs kafesi, iletici hava-yolları ve akciğerlerden oluşur. Solunum sisteminin ana görevi, gaz alışverişini uygun şekilde sağlamaktır. Göğüs kafesinin öncelikli görevleri, içinde bulunan organları korumak ve ventilasyonun devamlılığını sağlamaktır. Ventilasyon, temel olarak diyafragmanın hareketlerine bağlıdır. Akciğerler lobları birbirinden fissürlerle ayrılır. Sol akciğer iki, sağ akciğer üç lob içermektedir. Trakea ve akciğerler, embriyonik olarak önbağırsaktan köken alırlar (Şekil 1).¹

ÜST SOLUNUM BÖLGESİ

Burun Boşluğu

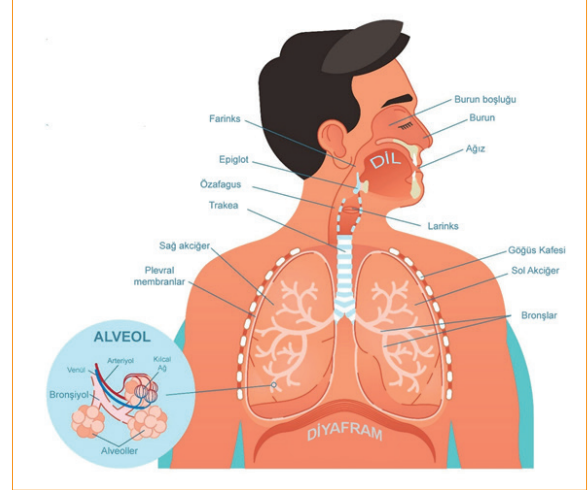
Burun üst solunum yollarının temel organıdır. Solunum yolu organı olmasının yanı sıra özel mukozaya sayesinde 'koku organı' olarak da fonksiyon görür. Burun, solunum yollarında havanın ilk giriş yoludur. Septum kemik ve kıkırdak yapıdadır ve burnu iki bölgeye ayırır. Superior, medial ve inferior konkalar lateral nazal duvarda bulunur. Bu konkalara açılan sinüs drenaj kanallarına 'meatus' adı verilir. Sfenoid sinüs ve posterior etmoid sinüs için Superior meatus drenaj alanıdır. Medial meatus maksiller, anterior, frontal ve etmoid sinüslerin drenajını sağlar. Inferior meatus ise nazolakrimal kanalın drenajını sağlar. Konkaların, havanın nemlendirilmesi, ısıtılması, nazofarenkse iletimi ve filtre edilmesi gibi görevleri vardır (Şekil 2).³

Paranasal Sinüsler

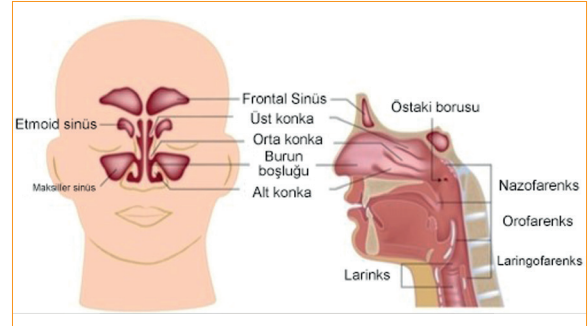
Paranasal sinüsler kafatasının kemikleri ve yüz kemikleri içinde yer alan hava dolu boşluklardır. Sinüsler burun boşluğuna açılır ve frontal, maksiller, sfenoid ve etmoid sinüs olarak adlandırılır. Baş ağırlığının azaltılması, nemlendirme ve ısıtma, konuşmada rezonansın artırılması gibi görevleri vardır (Şekil 2).⁴

Farinks

Farinks, özefagus ve larynxin üstünde, burun ve ağız boşluğunun arkasında bulunmaktadır. Burun boşlukları yumuşak damak ile birbirinden ayrılır, ağız ve posteriorda farinkste birleşir. Farinks; nasop-

Şekil 1. Solunum Sistemi²

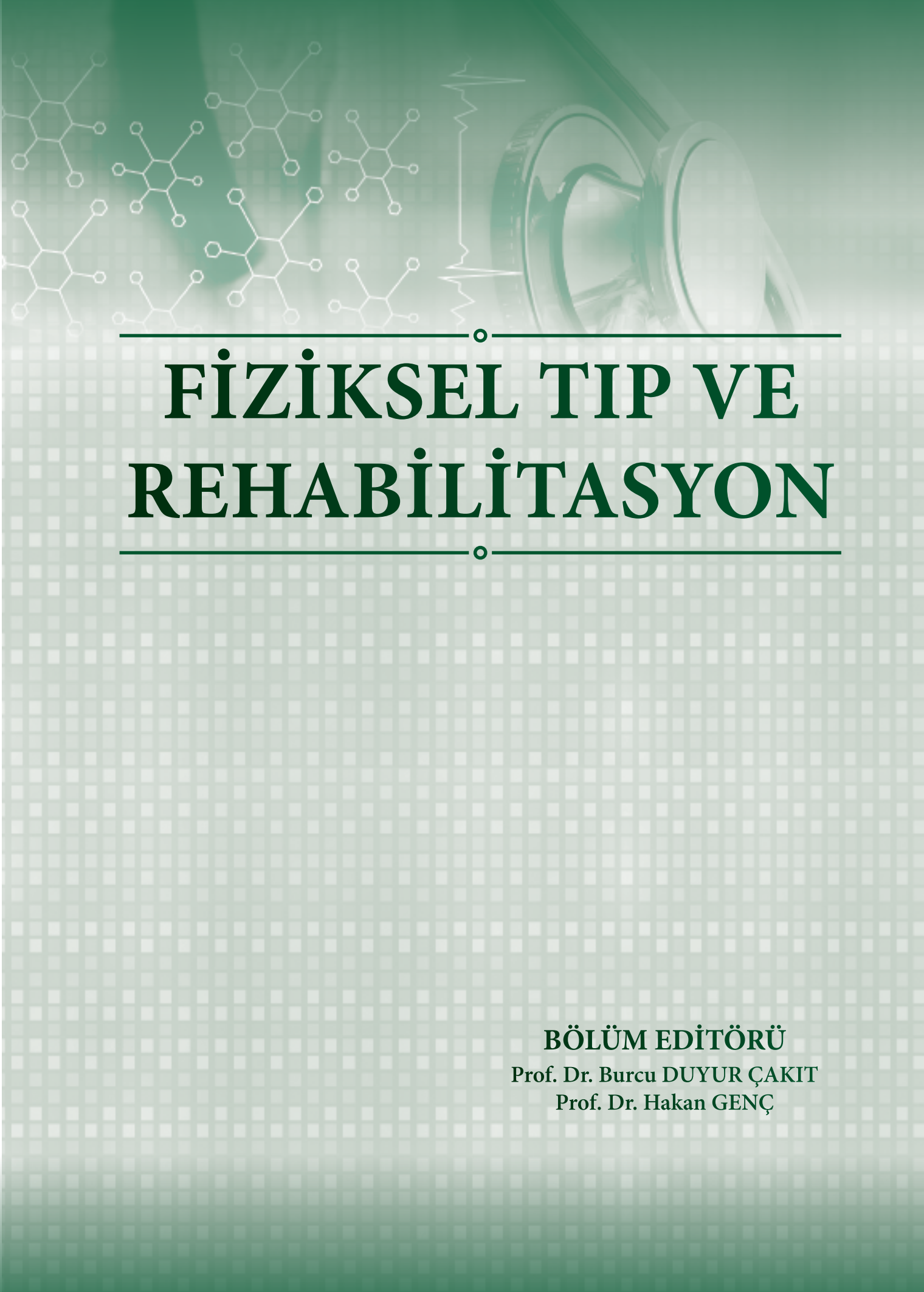

Şekil 2. Burun anatomisi ve sinüsler

harynx, oropharynx, laryngopharynx bölümlerinden oluşur. Farinks havayı alt solunum organlarına iletir, bu bölgede olan tonsillalar ile vücut savunmasına ve östaki borusu ile orta kulağın havalanmasına katkıda bulunur.⁵

Larinks

Larenks, boyun bölgesinin anteriorunda farinksin alt kısmında anteriorda trakenin üstünde bulunur. Temel işlevi mekanik stimülasyon üzerine aniden kapanarak alt solunum yolunu korumaktır. Larinksin ses (fonasyon), öksürük, valsava manevrası ve ventilasyonun kontrolünde rol oynar. Larinks 3 büyük tek kıkırdak (krikoid, tiroid, epiglottis), 3 çift küçük kıkırdak (arytenoid, corniculate, cu-

FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON

BÖLÜM EDITÖRÜ

Prof. Dr. Burcu DUYUR ÇAKIT

Prof. Dr. Hakan GENÇ

FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON

Prof. Dr. Burcu DUYUR ÇAKIT

Prof. Dr. Hakan GENÇ

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm - Kardiyak Rehabilitasyon..... 3201	5. Bölüm - Geriatrik Rehabilitasyon..... 3233
• Selda SARIKAYA	• Başak MANSIZ KAPLAN, Barış NACIR
2. Bölüm - Pulmoner Rehabilitasyon 3209	6. Bölüm - Palyatif Bakımda
• Figen TUNCAY	Rehabilitasyon 3238
3. Bölüm - Romatolojik Rehabilitasyon 3218	• İbrahim GÜNDOĞDU
• Hakan GENÇ, Cevriye MÜLKÖĞLU	7. Bölüm - İmmobilizasyon..... 3248
4. Bölüm - Onkolojik Rehabilitasyon 3225	• Burcu DUYUR ÇAKIT, Seçil VURAL
• Sibel ÜNSAL DELİALİOĞLU, Zuhâl ÖZİŞLER	8. Bölüm - Kronik Ağrı Yönetimi 3252
	• Pınar BORMAN

GİRİŞ

Tüm dünyada yaşlı nüfusun artması sonucu kardiyak hastalıkların insidansı artmaktadır. Bunun yanı sıra kardiyak hastalıkların tedavilerindeki ilerleme ile yaşamına devam eden kişi sayısı da artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu 2019 verilerine göre %36,8 ile dolaşım sistemi hastalıkları ölüm nedenleri arasında ilk sırada yer aldı. Dolaşım sistemi hastalıkları arasında ise ilk sırayı iskemik kalp hastalığı (%39,1), ikinci sırayı serebro-vasküler hastalıklar (%22,2), üçüncü sırayı ise diğer kalp hastalıkları (%25,7) almıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, Ölüm Nedeni İstatistikleri, <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33710>). TEKHARF çalışmasına göre, Türkiye’de koroner arter hastalığı prevalansı 50 yaş üzerinde 1990 verilerine göre %80 oranında artmıştır.¹ Günümüzde ikincil önlemeye yönelik girişimler, kardiyovasküler hastalıkların tedavisinin temel bileşenleridir ve kardiyak rehabilitasyon (KR) bu noktada etkinliği güçlü kanıtlarla ispatlanmış bir tedavidir. Son yıllarda koroner arter hastalığına bağlı mortalitenin azalmasında KR’nun önemli bir yeri olmuştur. Hem Amerika hem de Avrupa Kalp Hastalıkları ve Kardiyopulmoner rehabilitasyon kuruluşları, kardiyovasküler hastalığı olanlarda KR’u standart tedavi olarak önermektedir.²⁻⁴ KR’nun egzersiz kapasitesi ve yaşam kalitesini artırdığı, kardiyovasküler hastalık ile ilişkili ölüm ve tüm olaylara bağlı ölüm riskini azalttığı gösterilmiştir.

KARDİYAK REHABİLİTASYONUN TANIMI VE BİLEŞENLERİ

KR, hastaların yaşamlarını birçok yönden iyileştirmeyi amaçlayan; planlı ve gözetimli egzersiz, sigara bırakma, medikal eğitim ve stres azaltma stratejilerini içeren kompleks bir programdır. Amerikan Kalp Cemiyeti (AHA) ve Amerikan Kardiyovasküler ve Pulmoner Rehabilitasyon Birliği (AACVPR)’ye göre tüm kardiyak rehabilitasyon/ikincil önleme programları kardiyovasküler riski azaltmayı, sağlıklı davranışlar kazanmayı ve bu davranışlara uyum göstermeyi, engelliliği azaltmayı ve kardiyovasküler hastaları aktif bir yaşam tarzına teşvik etmeyi amaçlayan çekirdek bileşenleri içermelidir (Tablo 1).³

Tablo 1. Kardiyak rehabilitasyonun bileşenleri

• Hastanın değerlendirmesi
• Hastanın nutrisyonel değerlendirilmesi
• Kilo kontrolü
• Kan basıncı kontrolü
• Kan lipid düzeyi kontrolü
• Kan glukoz düzeyi kontrolü
• Tütün/sigara bırakma
• Psikososyal değerlendirme
• Fizik aktivite düzenlemeleri
• Egzersiz eğitimi

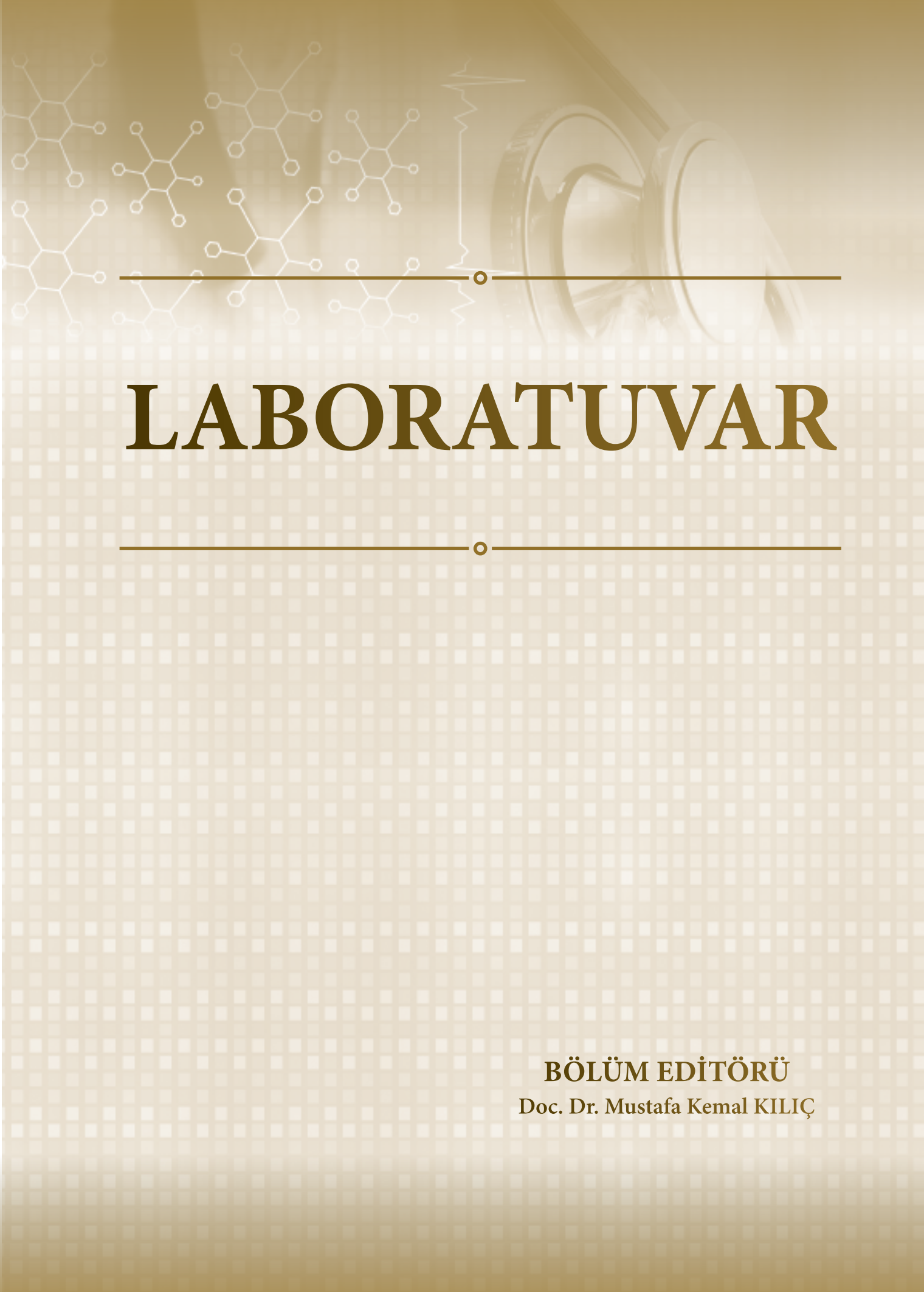
AHA ve Amerikan Kardiyoloji Birliği (ACA) KR’yi şu hastalıklarda güçlü kanıt düzeyine sahip olduğu için kuvvetle önermektedir; akut miyokard infarktüsü, perkutan koroner revaskülarizasyon, koroner arter bypass greft cerrahisi, stabil anjina ve semptomatik periferik arter hastalığı. Ayrıca kalp kapak cerrahisi sonrası, kardiyak transplantasyon ve azalmış ejeksiyon fraksiyonlu kalp yetmezliğinde de hastaların KR için yönlendirilmesini önermektedir.^{3,5} KR’nin endikasyonları Tablo 2’de verilmiştir. Bu endikasyonlara her geçen gün yenileri eklenmektedir. Egzersiz programı açısından KR kontrendikasyonları bulunmaktadır (Tablo 2).

KR’nun kısa ve uzun dönem hedefleri

Kısa dönemde: Kardiyak semptomların kontrolü, fonksiyonel kapasitede iyileşme, kardiyak hastalığa bağlı olumsuz psikolojik ve fizyolojik etkileri azaltmak, psikososyal ve mesleki durumu iyileştirmek.

Uzun dönemde: Kalp hastalığının olağan seyrini değiştirmek, ateroskleroza tersine çevirmek veya stabilize etmek, ani ölüm ve re-enfarkt riskini azaltmak. KR’nun kullanıldığı kalp hastalıklarında faydalara Tablo 3’te özetlenmiştir.

KR multidisipliner ekip tarafından uygulandığında etkili olmaktadır. Bu ekibin üyeleri; hasta ve ailesi, hekim (Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon uzmanı, kardiyolog, kalp-damar cerrahı, psikiyatrist), hemşire, eczacı, fizyoterapist, diyetisyen, iş-ugraşı terapisti, davranış terapistidir. KR ünitelerinin özellikleri birçok

LABORATUVAR

BÖLÜM EDITÖRÜ
Doc. Dr. Mustafa Kemal KILIÇ

LABORATUVAR

Doc. Dr. Mustafa Kemal KILIÇ

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm - Biyokimya Testleri ve İstemlerine Ait Kurallar..... 3637
• Ali YAMAN	8. Bölüm - Klinik Biyokimya Laboratuvarları Referans Değer ve Referans Aralık Analizi 3667
• Tülay ÇEVLİK
2. Bölüm - Laboratuvar Test Sonuçlarını Etkileyen Faktörler..... 3640
• Özgür BAYKAN	9. Bölüm - Mikrobiyolojik Tanıda Kullanılan Direkt ve İndirekt Yöntemler 3672
• Nural CEVAHİR, İpek OMAV
3. Bölüm - Örneklerin Alınması, Hazırlanması, Transportu ve Saklanması: Venöz Kan, Serum, EDTA'lı Tam Kan, Sitratlı Tam Kan 3643
• Rana TURKAL	10. Bölüm - Örneklerin Alınması, Transportu ve Saklanması 3677
• Burak AKSU
4. Bölüm - Kanda Lipid Analizi Öncesi Yapılması Gerekenler 3650
• Serdar DOĞAN	11. Bölüm - Mikrobiyoloji Laboratuvarında Panik Değerler..... 3681
• Özgür YANILMAZ
5. Bölüm - Doğum Öncesi Risk Değerlendirmesi..... 3652
• Tülay ÇEVLİK	12. Bölüm - Klinik Önemi Olan Antibiyotik Direnç Mekanizmaları, Dünyada ve Türkiye'de Güncel Durum 3683
• Osman Sezer CİRİT
6. Bölüm - Tam İdrar ve 24 Saatlik İdrar Toplanması..... 3657
• Rana TURKAL	13. Bölüm - Kan Dolaşımı Enfeksiyonlarına Mikrobiyolojik Yaklaşım 3690
• Pınar SAGIROĞLU
7. Bölüm - Oral Glukoz Tolerans Testi..... 3664
• Saim BATIREL	14. Bölüm - Mikrobiyota 3694
• Tuba DAL

Biyokimya Testleri ve İstemlerine Ait Kurallar

Ali YAMAN

BÖLÜM 1

Laboratuvar testlerinin klinikte kullanımı; hekimin, hastanın mevcut durumunu ya da sağlık probleminin kaynağını ortaya çıkarmak istemesiyle başlayan bir süreçtir. Test süreci her ne kadar büyük oranda laboratuvar uzmanının denetiminde gerçekleşse de laboratuvarlardan hastanelerde etkin bir şekilde faydalanılması ancak multidisipliner bir organizasyonla mümkün olabilir.

Hasta yararına olacak test sonuçlarının üretilmesinin ilk ve belki de en önemli basamağı laboratuvar testlerini iyi tanımak ve doğru hastadan doğru test istemini yapmaktır. Örnek alımı, taşınması, örneğin analize hazır hale getirilmesi ve analizi, sonuçların yorumlanması ve raporlanması aşamaları doğru bir şekilde yapılса dahi sürecin başlangıcında, test isteminde yapılan bir hata zaman ve maliyet kaybıyla hatta hasta zararına olabilecek sonuçlarla sonlanabilir.

Test istemini yaparken hekimin amacı, hasta anamnezinden ya da muayenesinden elde ettiği bulguları desteklemek, hastanın şikayetleri hakkında daha ileri bilgi edinmek ve hastalığın seyrini ve değişimlerini takip etmektir.¹ Test sonuçlarına göre hekim düşündüğü tanıyı destekleyebilir ya da bu tanıdan uzaklaşabilir. Tedavi takibinde değerlendirdiği test sonuçlarına göre tedaviye devam edebilir ya da alternatif tedavi protokollerini uygulayabilir.

Günümüzde test istemleri hastane bilgi işlem sistemi üzerinden yapılmaktadır. Klinik durumla ilişkili test hekim tarafından düşünülür ve test seçimi istem ekranından işaretlenir. Test istemi ile ilgili laboratuvara hastanın klinik durumu ile ilgili bilgi notu yazılır. Bu esnada hastanın, hastane bilgi sistemindeki verileri incelenerek faturalandırma işlemi başlatılmış olur. Dijital istem formundan yapılan test istemi laboratuvar bilgi işlem sistemine test kodları üzerinden aktarılır ve barkod oluşturulması, örnek alınması ve laboratuvara örneğin ulaştırılmasıyla süreç devam eder.

Doğru test isteminin yapılması yalnızca hekimin sorumluluğunda olan bir süreç olarak düşünülmemelidir. Laboratuvarlardan çıkacak test raporları hekimlerin test istemine doğrudan etki etmektedir. Klinisyen, laboratuvarın daha önceki test raporlarından ne kadar faydalan-

dıysa yeni test istemi süreci de o kadar doğru işleyecektir. Raporda yer alan referans aralıklar, birimler, rapor açıklamaları gibi veriler hekimin işine yarar bir şekilde oluşturulmalı sade ve anlaşılabilir olmalıdır. Özellikle yeni kullanıma alınan testler hakkında sonuçlar için laboratuvar uzmanının yorum yazması, rapordaki uyarılar ve işaretler hekimin testi yorumlamasını kolaylaştıracaktır.

Test istem ekranının kolay anlaşılabilir, erişilebilir ve kullanılabilir olması test istemlerinin doğru yapılmasını etki eden bir diğer faktördür. Aynı hastalıkla ilgili testlerin bir arada bulunması test istemini kolaylaştırabilir. Ancak bu yaklaşımın fazladan ve gereksiz test istemi ile sonuçlanabileceği unutulmamalıdır. Laboratuvar test rehberi test istemi yapan hekimin kolay erişebileceği bir yerde olmalıdır. Rehberde testler hakkında tanımlayıcı bilgiler yer almalı, örnek alımı, taşınması ve saklanması hakkında yeterli bilgiyi içermelidir.

Test istemlerinin hekimler tarafından yapılması hekimin test isteklerini yardımcı sağlık personeline sözlü olarak ileterek test girişlerini yaptırmayı fazla ya da eksik test istemine yol açabilmektedir. Böyle bir organizasyonda yardımcı sağlık personeli için standart prosedürler tanımlanmalı farklı ya da kompleks vakalarda hekim test istemini kendisi yapmalıdır. Laboratuvar personelleri test istemleri hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olmalı, hatalı istemler kayıt altına alınmalıdır.

Görüldüğü gibi test istemi süreci hastanede çalışan hekim, laboratuvar uzmanı, kan alma hemşiresi, laboratuvar teknisyeni, veri giriş personeli gibi birçok kişiyi ilgilendirmekte ve ancak birimler arası koordinasyonla etkin ve doğru bir şekilde tamamlanabilmektedir.

Laboratuvar test istemleri, her durumda testin tıbbi gerekliliği göz önüne alınarak (kanıta dayalı) yapılmalıdır. Hastanelerde akılcı test istem prosedürleri tanımlanmalı, laboratuvarlardan uygunsuz istenen test sayılarını azaltıcı faaliyetler planlanmalıdır.

Uygunsuz test istemi, endikasyon olmadığı halde test istemi (aşırı istem) ve endikasyon olmasına rağmen testin istenmemesi (eksik istem) olarak sınıflandırılabilir.